

National Gallery of Art

Washington, D.C. 20565
Telephone: (202) 737-4215
Cable Address: NATGAL

August 18, 1983

Professor L. S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Professor Domonkos,

Thank you for your very kind letter of August 8. I am glad to hear that you were successful in locating the Laurana bust of Beatrice of Aragon that was of interest to you. Best wishes for your work on the book on Matthias Corvinus, which should be a very useful one.

Yours sincerely,

Alison Luchs

Alison Luchs
Assistant Curator
of Sculpture

Admirals Club

IX/12/83

From LALI

EVA.

and Liebe Familie!

then a kind of 1624

Bier I like -

and wine under

the PRELAT'S HAT

LOVE to all

I am in Paris

HOTEL SAINT-ROMAIN

ROE SAINT ROCK 5-7

75001 Paris

File 6666 9.-

As per

Receipt

Being proceeds of

Édes Jaci kőne!
Sok szeretettel küldöm ezt a
képes újságot a könyvet, ke-
nyvet, hogy örömet okozhassék.
Ti is ismeritek hozzá levél író
lévén, most is a kéglével
megpróbáltam rámondani, Énke me-
szel közele.

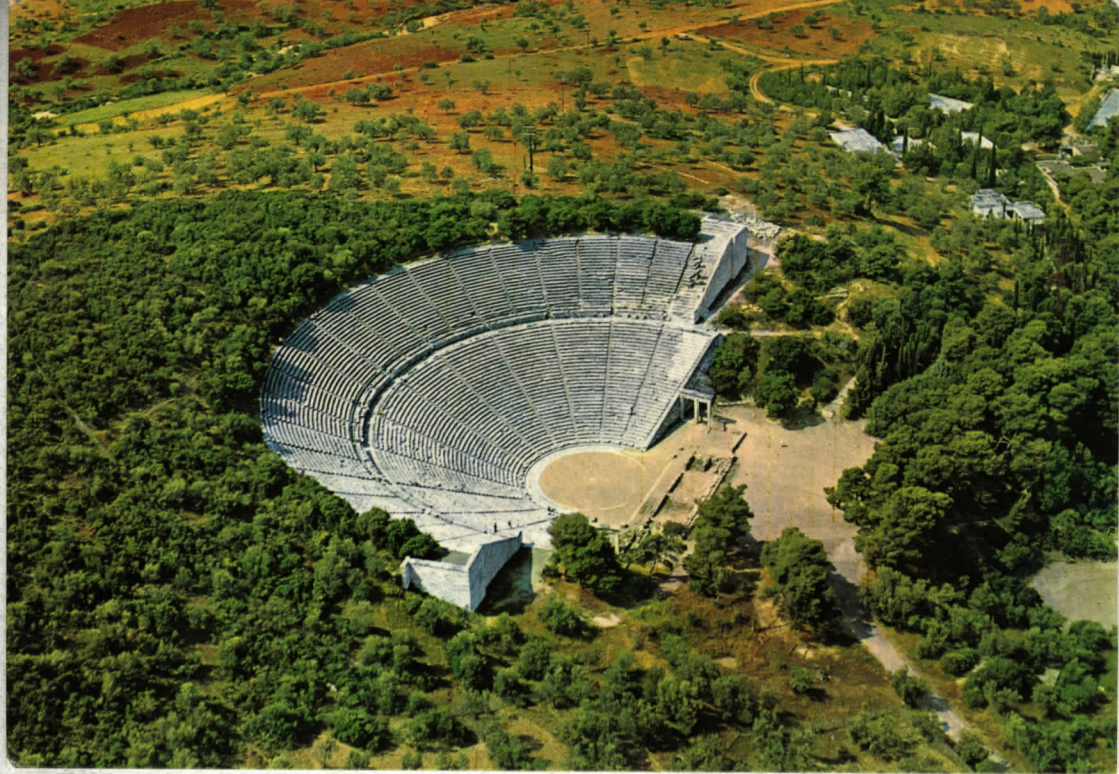
Sokat eme levelet írnék
kenneteket, errefel É'rédes,
kedves gyerekeidnek, de il máj

erőte felvették, ten még
a legkeisebb is. A én zolme
most fejeri be a földolat
magyar - könyvör Szekun.

(ó lenne itt találokra; is-mét
Van ké esély?

Magyarok szeretettel
csókolhat kéne fellet:

1983 v. 6. Döcsentseer L'ra.

Aug. 7, 1983

3-A-9
ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ - Το αρχαίο θέατρον. Αεροποτογραφία
EPIDAURUS - The ancient theatre. Airview
EPIDAURE - Le théâtre ancien. Vue aérienne
EPIDAURUS - Das Ancienttheater. Luftaufnahme
EPIDAURO - L'antico teatro. Veduta aerea

Greetings,
I didn't get a chance to stop by your office before I left to say goodbye because things were so hectic, but I will come by when I return to fill you in on my doings here. In short, it has been a productive season so far, without as much of the hustle of the previous 2. We are analyzing the material gathered during the field work, so we are almost exclusively in the lab. I am assisting with the stone items, we record the basic data, then I put it on computer code sheets +

will feed it into the machine when I return to U.S. I'll also be involved in writing the book for publication. No matter how busy I am, I'm offering this year, but I hope to go to Epidaurus next week for a play; it's only an hour away by car and affords a truly magnificent experience. I'm planning to return on your Reformation class, so see you when classes start.
Nick K.

Prof. Leslie Domonkos
Dept. of History
Youngstown State Univ
Youngstown, Ohio 44555
U.S.A.

8600 BAMBERG - Kaleserdom
Apostel aus dem Altar
von Hans Nussbaum, um 1500

Dear Eva -
The Museum has purchased the volume at the University of Toronto. These articles concern the Asterics abundance primarily the conservation of this culture and local - this is from a photocopy of his original. SIGNATURE in my handwriting. A. HUNGAROLOGIC Association

1418 CASCADE Avenue
YOUNGSTOWN
OHIO
44511
U.S.A.

Dr Leslie Domonkos
1418 Cascade
YOUNGSTOWN,
OHIO, 44511
U.S.A.

Dr Leslie Domonkos
1418 Cascade
YOUNGSTOWN,
OHIO, 44511
U.S.A.

ROMANIA - RUMANIA
CLUJ - Hotel Continental
Borscuta - Hotel Continental
Szerkesztő: P. 108

ROMANIA - RUMANIA
CLUJ - Hotel Continental
Borscuta - Hotel Continental
Szerkesztő: P. 108

ROMANIA - RUMANIA
CLUJ - Hotel Continental
Borscuta - Hotel Continental
Szerkesztő: P. 108

ROMANIA - RUMANIA
CLUJ - Hotel Continental
Borscuta - Hotel Continental
Szerkesztő: P. 108

U.S.A.
Foto: Gabler Csaba
688/813.
Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest
Ára: 3,50 Ft
OFFICINA LITOGRAFICA NYOMDA - BUDAPEST

Pfarrkirche Badgastein, Salzburg
Glastenier von Josef Wildmoser, Innsbruck
rechts: Wunder des reichen Fischhlang; links: Jesus heilt den Gelähmten.

DEAR EVA.
TRES JOUENES
CUS PARVULOS.
LOVE FROM THIS CHURCH
RESTORED BY HUNGARIAN
PRIESTS DURING FRANZ-JOSEF
ZEIT - NO CIRCOS GOING ON
IN THIS CHURCH - BUT HEALS
THE YOUNG ENERGY IS NOT EXPOSED

AUSTRIA, AUG. 28.
Feast of Sainte Marguerite

LOVE TO ALL
CENTRE DOCTRINE
THE YOUNG ENERGY IS NOT EXPOSED

15/8a

Prälaten
Budgarein
anstalt

1x/2. 83

FOTO FREUNDT, BAD GASTEIN

St. Georgen Bräu

PRIVATBRAUEREI Gg. MODSCHIEDLER BUTTENHEIM

1624

SEIT

Keller Bier

SEIT

1624

Keller Bier

PRIVATBRAUEREI Gg. MODSCHIEDLER BUTTENHEIM

St. Georgen Bräu

Das ungespundete Keller Bier

„Auf dem Keller“

Die Bewohner des Bamberger Landes kennen beide Begriffe. In alter Zeit kannte man zwei Lagermöglichkeiten für Bier; Einmal den Lagerkeller Innerhalb der Brauerei der mit Naturs eis gekühlt wurde, zum anderen den Keller außerhalb der Brauerei tief in den Fels geschlagen mit seiner gleichbleibenden Frische. Der letztere wurde mit Laubbäumen bepflanzt, die den Felsenkeller vor Wind und Sonne schützen und deren mächtige Kronen nach Jahren einen schattigen und geruhamen Platz bieten. Wahrlich ein idyllischer und beliebter Ort, um zu rasten und das hier abgelagerte ungespundete Keller Bier frisch gezapft mit einer fränkischen Brotzeit sich schmecken zu lassen.

Weil dieses Bier ungespundet im Keller reift und gerne zu Buttenheim auf dem Keller unter den schattigen Bäumen aus Steinkrügen getrunken wird, nennen wir unser ungespundetes Bier „Keller Bier“.

* Heute lagert man alle anderen Biere gespundet unter Druck im Tank, deshalb heben diese Biere viel Kohlensäure.

SEIT

1624

**Souvenir
de Paris**

OUI

Vous pouvez si vous le désirez

ACHETER VOTRE PHOTOGRAPHIE

LE MEILLEUR SOUVENIR DE PARIS

Photos noir et blanc en 15 Secondes

Photos en couleur en 60 Secondes

THE NICEST MEMORY OF PARIS

Black and white pictures in 15 Seconds

Colour pictures in 60 Seconds

IL PIU GRADEVOLE RICORDI DI PARIGI

Fotographie in bianco e nero 15 Sicondi

Fotographie a colori 60 Sicondi

DIE SCHÖNSTE ERINNERUNG AN PARIS

Schwarzweissaufnahmen sie 15 Sekunden

Coloraufnahmen sie 60 Sekunden

EL MAS GRANDE RECUERDO DI PARIS

Fotos en blanco y negro 15 Segundos

Fotos en colorès 60 Segundos

Procédés Polaroid-Land

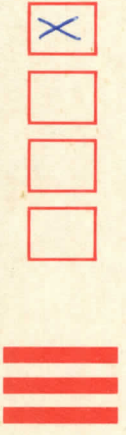
Notre profession est RECONNUE et RÉGLEMENTÉE
par la PRÉFECTURE DE POLICE.

Arrêté Préfectoral du 24-9-1965 — B.M.O. du 1-10-65

COPIE DE 145
BIBL. NATIONALE 6883

U.S.A.

OHIO
YOUNGSTOWN,
Dr Leslie Downes

LEGIPOSTA
PAR AVION

© Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest

Arz. 2.-Fr
Kosuth Nyomda

Drága kártya és üdvözlője! II. 26.
Nagyon köszönöm a gyors választ

a szép fényképekkel és a virágokkal. Nagy-
részben a barátoktól kaptam. Az első-
tett és a két fényképem el is ment.
Tudom a követségi és királyi
képviselettel a házamat. Az
éremek a barátait és a nyugati-
országokból is érkező levelek.
Nem tudom, hogy a barátok
szépen és jól vannak-e. Az
előző leveleimben írtam, hogy
a barátoktól kaptam a virágokat.
Nagyon köszönöm a gyors választ

Foto: Tulok Fertő
VII-13/893

Marktkirche zum Heiligen Geist
Clausthal-Zellerfeld
Größte Holzkirche Mitteleuropas - Erbaut 1642 - 1. Dez 83
2200 Plätze

Dear Dr. Domonkos:
My year in Germany
draws toward the end.
The last 6 months I served
in this church. The area
is beautiful - a ski
resort. January and possibly
February I shall spend in
France. Best wishes for
a joyous Christmas and
a Happy New Year
Friedrich Reinhardt

MIT LUFTPOST
PAR AVION

Dr. Domonkos
Dept of History
FSU
Youngstown, Ohio
USA

Harzfoto Barke, 3392 Clausthal-Zellerfeld/Oberharz, Telefon 0 53 23 / 24 55

post card

Dr Leslie Downes
1418 Cascade St.
YOUNGSTOWN,
OHIO 44414
U.S.A.

LEGIPOSTA
PAR AVION

Drága barátom,
Azt vártam újra
Perten, minden
szívdarabom
Ez az érzés
mindenütt és
mindenhol:

Si:
Angy, Apru
vartak a "allemasoi".
Sübbel

Niagara Falls, Ontario, Canada
"The Honeymoon Capital of the World"
Showing a view of the American Falls at
night with Niagara Falls, New York in the
background. The falls are illuminated nightly.
Truly a spectacular sight.
"La capitale mondiale de la lune de miel"
Perspective vraiment spectaculaire des
chutes américaines telles qu'illuminées tous
les soirs: à l'arrière-plan, la ville de Niagara
Falls de l'état de New York.

Photo by L. Wein
17752-D
The Niagara Parks Commission

★ The Virgin and Child • XVI century, by Bernard Van Orley. Courtesy of the Museo Nacional del Prado, Madrid (Spain), to benefit UNICEF, the United Nations Children's Fund. ★ La Vierge et l'Enfant • XVIe siècle, par Bernard Van Orley. Reproduction autorisée au profit du Fonds des Nations Unies pour l'enfance (UNICEF) par le Museo Nacional del Prado, Madrid (Espagne). ★ La Virgen y el Niño • siglo XVI, por Bernard Van Orley; cortesía del Museo Nacional del Prado, Madrid (España). Contribución al UNICEF, el Fondo de las Naciones Unidas para la Infancia. ★ Мадонна с младенцем. XVI век. Бернард Вэн Орли. Работа любезно предоставлена Национальным музеем Прадо, Мадрид (Испания), Детскому фонду Организации Объединенных Наций (ЮНИСЕФ) в благотворительных целях. ★ 圣母与圣婴。十六世纪，贝尔纳德·范奥尔莱作。西班牙马德里普拉多国家博物馆特许联合国儿童基金会使用。

Joyous Christmas
Joyeux Noël
Feliz Navidad

Thank You for one of my
nicest Christmas presents!
Enjoy your holidays +
see you next quarter. -

EA Glasgow

*Season's
Greetings*

*Wishing you all the season's best
and happiness
throughout the new year.*

Paul & Angela Pulitzer

Thank You

8/7/84

Dear Dr. Dumbler,

Thank you for writing my
letter of recommendation for graduate
school. Thanks too, for being
the fine teacher that you
are.

Fondly,

Hope Sykes

For a Fine
SON-IN-LAW
On His Birthday

American Greetings®

© AMERICAN GREETINGS CORP. MCLXXIX

50B 558-8E

Lacókám!
Kedves Oroszlánszívű
Vőm!

A jó Isten éltesse
sokáig jó egészségben
és sok örömben!

(A mellékelt „nyakkendő”
és „szokni” fogadd szeretettel).

1983.

No matter how
you spend your day,
Hope it's great
in every way!

Muci mama
(a Rettenetes Anyósd.)

Dr. Kerpel 87 j. m. 8.

Kedves Minnyója!
Hittelen hírt kaptam a jövedelmek-

Rud. Károlytól hogy jöttél
szépen. Minnyója, az
maga boldog, jó emlékeztetőre
szépen emlékszem, és egyelőre
szépen emlékszem! Kérem
szépen!

Én is szeretlek és szeretlek
is nagyon szeretlek.

Adhatom-e neked a jó emlékeztetőre,
ahogy megírtam, mindent el fogok írni
megírtam, hogy jöttél, szeretlek, és szeretlek

hogy jöttél, szeretlek és szeretlek
mindent el fogok írni, szeretlek,
és szeretlek.

Minden szeretlek és szeretlek
mindent el fogok írni, szeretlek,
és szeretlek.

Én is szeretlek és szeretlek
mindent el fogok írni, szeretlek,
és szeretlek.

Minden szeretlek és szeretlek
mindent el fogok írni, szeretlek,
és szeretlek.

Budapest. Városliget, Vajdahunyad vár
(Mezőgazdasági Múzeum)
Stadtwaldchen, Schloss Vajdahunyad
(Landwirtschaftliches Museum)
Town Park, Vajdahunyad Castle
(Agricultural Museum)

Будапешт. Городская роща, крепость Вайдахуняда
(Сельскохозяйственный музей)

SZ

© Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest

#destacó, Évi és Gyerekek! III. Ára: 3,50 Ft

Most ismét csak rövidem, de újból
most mert végre felkéméltem a pra-
gai gépre visszafelé is. Meg
is vettem a jegyet, hogy ezzel
se legyen több probléma.

Tehát U.S.-en 18¹⁰-kor érkezem,
s U. 20-án 20¹⁰-kor indul vissza
a gép. A jövő héten minden-
képpen jelentkezem levelben
is, s Eüldör majd fényképez is,
hátla megvártam 79 óra
millió perzi : Eüldör.

Foto: Jaksy László
j.-l. 5741/62.

Dr. Leslie Domonkos

1418 Cascade Drive

LÉGIPOSTA
PAR AVION

Youngstown

OHIO, 44511

U.S.A.

YOUNGSTOWN STATE UNIVERSITY

YOUNGSTOWN, OHIO 44555

Maag Library
Reference Department

March 14, 1983

Rockefeller Family and Associates, Inc.
Rockefeller Office Library
30 Rockefeller Plaza, Room 5600
New York, NY 10020

Dear Madam or Sir:

The "Rockefeller Collection" is supposed to contain a bust of Beatrix of Aragon. The Metropolitan Museum of Art, after weeks of searching, has referred us to you. Can you verify the ownership of this bust?

Your help will be greatly appreciated. Thank you.

Sincerely,

Hildegard Schnuttgen

Hildegard Schnuttgen
Reference Librarian

HS:crw

Dear Miss Schnuttgen:

Your letter (above) has been passed from one family to the other and finally reached my desk. Mr. David Rockefeller has informed me that this piece was given to the Frick Museum in New York.

I am sorry for the delay in getting this information to you.

Rec'd June 21, 83

Blaugher

507 095

D. Domonkos

Maag Library
Reference Department

March 14, 1983

Rockefeller Family and Associates, Inc.
Rockefeller Office Library
30 Rockefeller Plaza, Room 5600
New York, NY 10029

Dear Madam or Sir:

The "Rockefeller Collection" is supposed to contain a bust of Beatrix of Aragon. The Metropolitan Museum of Art, after weeks of searching, has referred us to you. Can you verify the ownership of this bust?

Your help will be greatly appreciated. Thank you.

Sincerely,

Hildegard Schnuttgen
Reference Librarian

HA:crw

R. Domonkos

Maag Library
Reference Department

February 10, 1983

Metropolitan Museum of Art
5th Avenue at 82nd Street
New York, NY 10028

Dear Madam/Sir:

The "Rockefeller Collection" is supposed to contain a bust of Beatrix of Aragon. Can you verify this?

Your help will be greatly appreciated. Thank you.

Sincerely,

Hildegard Schnuttgen
Reference Librarian

HS:db

The Metropolitan Museum of Art

Fifth Avenue at 82nd Street, New York, N.Y. 10028 212-TR 9-5500

March 9, 1983

Miss Hildegard Schnittgen
Reference Librarian
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Miss Schnuttgen:

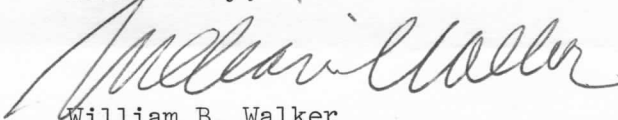
We have your letter of February 10th with the inquiry about a bust of Beatrix of Aragon in a "Rockefeller Collection." I'm afraid we've had no success in locating such a bust. There have been several art collections assembled by various members of the Rockefeller family over several decades, so I can't be sure we've covered every possible source.

We've been advised that the following source may be able to help you:

Rockefeller Family and Associates, Inc.
Rockefeller Office Library
30 Rockefeller Plaza, Room 5600
New York, NY 10020

If they can't help, you might also inquire of the library of the Hispanic Society of America, 155th Street and Broadway, New York 10032.

Yours truly,

William B. Walker
Chief Librarian
Thomas J. Watson Library

nlp

June 14, 1983

Dr. L.S. Domonkos
Professor of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Dr. Domonkos:

Thank you for your letter of June 9. The information you received from Dr. Alison Luchs at the National Gallery is correct, and the bust by Francesco Laurana formerly in the Rockefeller Collection is indeed on display at The Art Museum, Princeton University. However, it is not a part of our collection, but is on extended loan from the present owners, The Frick Collection, New York.

The inscription on the front of the bust is as follows:

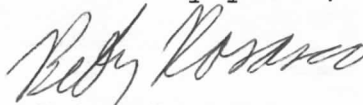
DIVA BEATRIX

ARAGONIA

There is no entry about this bust in the 1970 catalogue of Italian sculpture in the Frick Collection by Sir John Pope-Hennessy, the foremost authority on Italian sculpture of the period. However, Sir John does mention the bust (as the "Rockefeller Bust") in the course of his entry on another bust by Francesco Laurana in the Frick Collection, and discusses the problem of identifying the sitters for Laurana's busts, including Beatrice of Aragon.

We could provide a photograph of the "Rockefeller bust"; photograph orders should be addressed to Robert Lafond, Registrar of The Art Museum, at the above address.

Sincerely yours,

Betsy Rosasco
Assistant Curator

BR/mje

enc.

THE FRICK COLLECTION

1 EAST 70TH STREET · NEW YORK · NEW YORK 10021

August 29, 1983

Dr. L. S. Domonkos
The College of Arts and Sciences
The Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Dr. Domonkos:

Mr. Fahy has asked me to answer your letter of inquiry about the Laurana bust of Beatrice of Aragon.

The following from our files is all the information we have about the provenance of our bust:

Charles Timbal, Paris (said to have been bought in Florence ca. 1855-1860); Gustave Dreyfus, Paris (bought for 3,000 francs from Timbal in 1871); purchased with the Dreyfus collection by Duveen, 1930; John D. Rockefeller Jr.; Frick Collection, 1961 (bequest of John D. Rockefeller Jr.).

The accession number for the sculpture is 61.2.86. It will probably be included eventually in the last volume of our catalogue.

I hope that the above information will answer your questions.

Sincerely yours,

Bernice Davidson
Research Curator

BD:ms

INTER-OFFICE CORRESPONDENCE

TO LaciDATE 6/13/83FROM Hanzély István

SUBJECT

Laci, mellékelem ezt az iratot amit a Dunai Ákos küldött nekem. Meghalsz az Endrei beszédét?
Ha igen, mond meg mi a véleményed.

Pista.

CORNELL UNIVERSITY

ITHACA, N. Y. 14853

DEPARTMENT OF HISTORY
MCGRAW HALL

March 3, 1983

607-256-4367

Dear Leslie,

I don't know whether the announcement of this project comes as a complete surprise to you. I assume that it doesn't, since it obviously could not have been launched in total secrecy and without a great deal of cooperation from others, both in the editorial work and in the assembling of a Tabula gratulatoria. In any event I certainly had you specifically in mind and took your tacit approval for granted when I wrote that some of AIG's former students thought that a publication of this kind with a Tabula gratulatoria would be a fitting way to commemorate his 75th birthday. I apologize for not getting your explicit approval in advance and hope you will forgive the oversight. Administrative inefficiency has always been one of my strong points!

As you are undoubtedly aware, the 75th birthday has already passed-- the execution of the idea took much longer than anticipated. This means, of course, that there isn't any divinely fated day on which the presentation should be made (though I think everyone would agree that it should occur before the recipient has completed his 76th year). My accompanying letter suggests the likelihood of presenting the Tabula gratulatoria prior to the publication of the book which will contain it, but I wouldn't want to exclude the possibility of having a presentation at the time of publication and actually think this would be preferable. However it's done, though, I think it would be very fitting if as many as possible of AIG's former students could actually participate in the affair which I assume would take place at Notre Dame. Possibly it could be arranged in connection with the alumni reunion, if the publication date doesn't fall further behind schedule. In any event, I would welcome any suggestions which you and our fellow graduates of the Mediaeval Institute might have. I fully realize that I've put you in the position which Republican leaders in Washington often used to complain about, namely that of being consulted about the landing after having been ignored at the launching. But I promise that if you are interested in participating I will keep you informed henceforth about any specific plans and in fact will consider your suggestions before formulating any further plans.

With all best wishes!

Sincerely,

CORNELL UNIVERSITY

ITHACA, N. Y. 14853

DEPARTMENT OF HISTORY
MCGRAW HALL

607-256-4367

January 31, 1983

Professor Dr. and Mrs. L. S. Domonkos
1418 Cascade Drive
Youngstown, Ohio 44511

Dear Professor Dr. and Mrs. Domonkos:

To celebrate the 75th birthday of Astrik L. Gabriel, for more than two decades the director of the Medieval Institute of Notre Dame, corresponding member of the French Institut de France and of the Bavarian Academy of Sciences, and Fellow of the Medieval Academy of America, some of his former students have thought that a fitting way to commemorate this happy occasion would be to gather together and publish a selection of his articles on the history of the University of Paris previously available only in widely scattered publications.

As an Introduction to this volume, we would like to include a Tabula gratulatoria from his friends, colleagues, former students, and fellow medievalists as well as from some of the institutions which have sponsored or collaborated with or benefited from his historical research.

In this Tabula gratulatoria I would very much like to list your name because of the special pleasure which its inclusion would give to Professor Gabriel. If you are agreeable, please let me know as soon as possible on the enclosed form how you would like to have your name listed. The book itself will not be published until this coming June, but we would like to present the Tabula gratulatoria before the publication date.

The volume, to be entitled The Medieval University of Paris: Selected Studies, will contain seven of Professor Gabriel's articles:

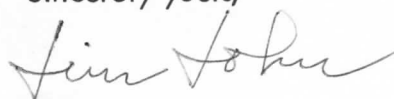
- "The Spiritual Portrait of Robert of Sorbonne."
- "'Via Antiqua' and 'Via Moderna' and the Migration of Paris Students and Masters to the German Universities in the Fifteenth Century."
- "The House of Poor German Students at the Medieval University of Paris."
- "The Conflict between the Chancellor and the University of Masters and Students at Paris during the Middle Ages."
- "Intellectual Relations between the University of Louvain and Paris during the Fifteenth Century."
- "Intellectual Contacts between the University of Cracow and Paris during the Fifteenth Century."
- "The Academic Career of Blasius de Varda, Hungarian Humanist at the University of Paris."

All of the studies selected for inclusion have the University of Paris as the focal point, but they specially emphasize Paris' international relations and the vicissitudes of Parisian scholars in the intellectual turbulence of the fifteenth century. This emphasis, which is typical of so much of Professor Gabriel's work, perhaps unconsciously reflects his own twentieth century experience and that of not a few other scholars who, because of the harrying circumstances of our times, left their native soil and established new roots in a foreign land. The success which has attended Professor Gabriel's migration from Hungary to America would seem to contribute to a new appreciation of the wisdom of the medieval educators who prescribed a terra aliena as one of the conditions for fruitful scholarship.

The Medieval University of Paris: Selected Studies will, of course, be available for purchase, but I would like to emphasize that the purpose of this letter is not to solicit orders for the book but to solicit signatures for the Tabula gratulatoria.

If you will allow me to include your name among those offering Astrik L. Gabriel congratulations on his 75th birthday, please be assured of my deepest gratitude.

Sincerely yours,

A handwritten signature in cursive script, appearing to read "Jim John".

James J. John
Professor of Paleography
and Medieval History

enc.

PIARIST ALUMNI ASSOCIATION

213 EAST 82nd STREET
NEW YORK, N. Y. 10028

Tel. 744-8594

March 3, 1983

Dear Patron:

We are most gratified by your donation for
the XXXIST Piarist Ball.

It is reassuring for us to know that we can
count on our friends and benefactors who support the
noble cause served.

Your donation: \$20.-

Sincerely yours,

George de Walder
Chairman - Ball Committee

Hungarian Studies Review

EDITORIAL OFFICE

Prof. L.S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio

January 31, 1983

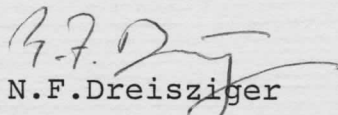
Dear Professor Domonkos:

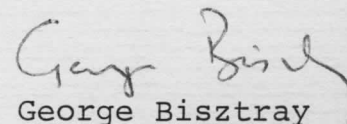
It has been brought to our attention by the University of Toronto Press that your subscription to the Hungarian Studies Review (formerly the Canadian-American Review of Hungarian Studies) has not been renewed. We would ask you to kindly consider renewing your subscription, and wish to bring to your attention the following:

1. Since its founding in 1974, the readership of the Review has always been comprised of a unique combination of professional academics and members of the community. Dr. Ferenc Harcsar worked to stimulate more community involvement; his memory and work are maintained through the Review.
2. The Review is the only Hungarian scholarly periodical published in English outside of Hungary and as such, is the only medium of Hungarian scholarly information for most North American institutions.
3. Since the printing and distribution of the Review has been taken over by the University of Toronto Press, the production process has been speeded up. Consequently, our journal will once again appear on schedule by the latter part of this year.

We have offered this information in the hope that you would decide in favor of renewing your subscription. As demonstrated by the 1981 issues, the format has been updated and the content has become more interesting and informative. We rely on each and every subscriber to be able to continue our publication. Thank you for your past support, we are hoping for your continued support in this endeavor.

Sincerely,

N.F. Dreisziger

George Bisztray

*Skönljűk eddigi bizalmát, és reméljük,
hogy megújítja előfizetését.*

Program on Society in Change

August 31, 1983

Professor László Domonkos
Dept. of History
Youngstown State University
410 Wisk Ave.
Youngstown OH 44555

Dear Professor Domonkos:

Kedves Laci
I just received a copy of Steven Bela Vardy and Agnes Huszar Vardy (editors) Society in Change Studies in Honor of Béla K. Király. The gift was quite a surprise for me and that itself says a great deal about the sensitivity, courtesy and friendship of the editors, contributors, members of the Editorial Advisory Board and the financial contributors. For me, the publication of the book has been one of the finest hours of my life. I am deeply honoured and I wish to express my most sincere gratitude for your contribution. I shall treasure this fine publication among the most precious gifts I have ever received.

Under separate cover, as a small token of my gratitude, I am sending you a copy of my book Ferenc Deák ("Twayne World Leaders Series").

With my best wishes, and thanks, I am

Yours most cordially,

Béla

Béla K. Király
Professor Emeritus
Director

BKK:dm

GANNON UNIVERSITY

UNIVERSITY SQUARE • ERIE, PENNSYLVANIA 16541 • (814) 871-7519

Department of History

21 szept. 1983.

Kedves Laci!

Ha már két könyvben is egymás mellett szerepelnek
Jannal mányaink, jó volna már egymással néhány sort váltani.
Még nem írtam amióta sikerült megszerezni az IREX-et s
erőltet meghörögni az általaud írt levelet is. Szóval, december
közepén indulunk Magyarországra, de az IREX időtartata 1 jan - 30 jun.
1984. Valószínű ott maradunk még egy hónapig Magyarországon feleségem
családjánál + augusztus első 2 hetében tervezünk egy kis turisztikát
Olaszországban + Ausztriában; ezek jelenlegi terveink.

Mivel most úgyis annyi utazásnak nézünk elébe, nem tudom
megyünk-e még bárholra s minimalisra csökkentem minden
közlekedésköltséget itt az egyetemen, márcsak azért is mert heti 16 órat
adok -- kell a pénz az útra mert remélnék hallani az európai ártároól --
s szeretném befejezni már megkezdett munkáimat. De azért egy terv
még fennáll, mégpedig az a lehetőség, hogy Ranki tart nálunk
előadást, időpontot még nem tudok s lehet nem tudom összekötni, de
ha sikerül, nagyon halás lenne ha akkor eljünnének, de nem csak
akkor, hanem bármikor szívesen látjuk vendégeit.

Ha időd engedi, nagyon halás lenne néhány jó tanácsot a
magyarországi tartózkodással kapcsolatban.

Légy szíves felmondani üdvözléseimet családodnak, szeretettel üdvözlés,
Jannal

Long Island University

C. W. POST CENTER

Greenvale, New York 11548

Telephone 516-299-2407

October 8, 1983

C. W. Post College of Arts & Sciences
Department of Political Science

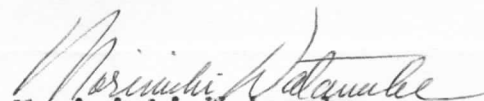
Professor L.S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Professor Domonkos:

To my great surprise (and JOY!), Schöningh of Würzburg sent me a copy of the Schallaburg catalogue yesterday. Now I can read the articles and look at the pictures and other items in it at home! It is a carefully done piece of work. The exhibition must have been very interesting.

Enclosed is a copy of the program of The University Seminar on the Renaissance, Columbia University for this semester. You will note that we are presenting a paper on November 15. It would be nice if I could ask you about many matters concerning Vitéz and his times.

Sincerely,

Morimichi Watanabe

Enclosure

Columbia University in the City of New York | *New York 27, N. Y.*

UNIVERSITY SEMINARS

SEMINAR ON THE RENAISSANCE

Autumn Term 1983

- September 20: Stephen J. Greenberg, Fordham University,
"Cavalier: A Study in Historical Typology"
- October 4: Irene Dash, Hunter College, CUNY,
"From Text to Stage: Shakespeare's Women Transformed"
- October 18: Daniel Javitch, New York University,
"The Reception of Ariosto's Counter-Canonical Poem, 1550-1610"
- November 15: Morimichi Watanabe and John Kraljic, C. W. Post Center,
Long Island University,
"János Vitéz (1408?-1472): Father of Hungarian Humanism and
King Matthias Corvinus' Chancellor"
- December 6: James Beck, Columbia University,
"Desiderio da Settignano: A New Chronology" (813 Schermerhorn)

The Seminar will meet at 7:15 p.m. in the Salone of the Casa Italiana, except for the talk of December 6, which will be in 813 Schermerhorn.

Those wishing to dine informally with the speaker should gather in the lobby of Faculty House at 5:45 p.m. Non-members of the club should purchase dinner and, if desired, beverage tickets at the reception desk before proceeding to the dining room.

Members and others wishing to read papers in 1983-84 should write to the secretary, Peter Rudnytsky, at 39 Claremont Avenue, New York, New York 10027. Please offer a working title for your talk and a tentative date. The Seminar meets on the first and third Tuesdays of the month (except in November) while the University is in session.

Richard Harrier, Chairman
Peter Rudnytsky, Secretary

ANTHONY ENDREY, Dr. Jur., LL.B. (Hons.), Q.C.

Barrister-at-Law

12 RUTLAND AVENUE,

MT. ELIZA, VIC. 3930

PHONE (03) 787-4381

1983. november 24.

Prof. Dr. Domonkos László urnak
1412 Cascade Drive
YOUNGSTOWN, OHIO 44511
U.S.A.

Kedves Professzor Ur!

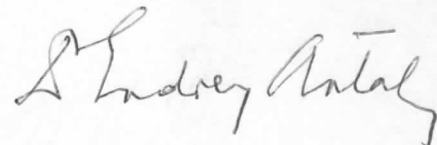
Nagy örömmel értesültem Dr. Halmos Milán közös barátunk révén, hogy volna lehetőségem a youngstowni egyetemen egy előadás tartására. Igen hálás vagyok Professzor Urnak, hogy ezt volt szives elintézni.

Előadásom címe: "The Carpathian Basin: its history and future." Időtartam kb. 45 perc, utána lehetnek kérdések, hozzászólások.

Utitervem szerint február 8.-án érkezem Los Angelesbe és onnan kelet felé haladva, március 3.-án érkeznek Youngstownba és 6.-án mennék tovább Montreálba. Ugy gondolom, az egyetem szempontjából március 5. (hétfő) volna a legjobb, de tessék azt a napot kiválasztani, amelyik a legjobban megfelel.

Professzor Ur szives választ várva és segítségét ismételten hálásan köszönve, maradok

igaz tisztelettel:

Állok és küzdök... S valahányszor meglep,
mindannyiszor ismét
küzdeni, tenni, teremteni kerget
az elmúlás: nincs vég!
Az vagy, a munkád! S az sose veszendő,
az soha meg nem hal.
Fogadj be, örök jobb-világ: jövendő,
bár egy gondolattal!

(Illyés Gyula)

Az MTA Irodalomtudományi Intézete, a Magyar Írók Szövetsége, a
Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja és a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság
megrendülten tudatja, hogy

Béládi Miklós

József Attila-díjas irodalomtörténész és kritikus,

az MTA Irodalomtudományi Intézetének fősztályvezetője, az Írószövetség elnökségének tagja,
a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság főtítkárhelyettese, a Literatura és a Hungarológiai Értesítő
főszerkesztője

1983. október 29-én
szívrohamban elhunyt. Ötvenöt évet élt.

Pótolhatatlan barátunktól és munkatársunktól 1983. november 10-én délután 3 órakor veszünk végső
búcsút a **Farkasréti temetőben.**

BCC: Dr. Domonkos

INTERNATIONAL COMMISSION FOR THE HISTORY OF UNIVERSITIES WITHIN THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF HISTORICAL SCIENCES

Secretary General
International Committee of
Historical Sciences
Helene Ahrweiler

October 17, 1983

President

Astrik L. Gabriel

Vice Presidents

Robert Feenstra
Aleksander Gieysztor
Jacques Monfrin

Secretary

Jacques Verger

Members

Belgium
Jacques Paquet
Hilde de Ridder-Symoens

Canada
James K. McConica

Czechoslovakia
František Kavka
František Šmahel

France
Jacques Monfrin
Jacques Verger

Germany DDR
Max Steinmetz

Germany BRD
Helmut Coing

Great Britain
John Fletcher

Holland
Robert Feenstra

Hungary
István Sinkovics

Italy
Domenico Maffei

Poland
Aleksander Gieysztor
Leszek Hajdukiewicz

Portugal
Artur Moreira de Sá

Spain
Antonio Garcia y Garcia

Sweden
Inge Jonsson

Switzerland
Sven Stelling-Michaud

U.S.A.
Astrik L. Gabriel

U.S.S.R.
~~XXXXXXXXXX~~

U. S. Cucushkin

Professor Jacques Verger
Secretary General, International Commission for
the History of Universities
7, rue Pierre Curie
92260 Fontenay-aux-Roses, France

Dear and Distinguished Colleague:

It was so nice to see you in Paris and discuss with you the business of the International Commission for the History of Universities.

Upon my return to my office I found your most interesting and important study, "Universite et Communaute au Moyen Age." I would like to thank you for thinking of me and I am extremely grateful for continuing this important idea brought up by Michaud-Quantin. You made extremely clear what a few people defined, an up-to-date nature of the university and the spirit which bound the members together. I am extremely grateful to you for sending me this study.

I would also like to take advantage of this letter to thank you for your devotion to our Commission and for your solicitude in reorganizing. I was thinking we could propose Dr. Leslie Domonkos of Youngstown State University, who is the General Secretary of the United States Subcommission, as the Treasurer of our International Commission. He was treasurer of the American Subcommission and he performed a splendid job in this office.

Thanking you again for sending me this precious reprint and with best regards to Madame Verger and love to the children, I remain,

As ever,

A. L. Gabriel

ALG/amb

Commission's address: University of Notre Dame
P.O. Box 578, Notre Dame, Indiana 46556, USA
Telephone: USA — (219) 239-5076

Dear Luc:
Thank you for the elegant study dedicated to Commissio Vitalis
I gave a copy to this Institute -
Popovitch - Ingula Lepovam
ALL
as ever

Program of
International Commission for History of Universities
for August 27-28, 1985 Meeting of the
XVIth International Congress of Historical Sciences

Officers of the Commission:

President: A. L. Gabriel (USA)
Vice Presidents: R. Feenstra (Holland)
A. Gieysztor (Poland)
J. Monfrin (France)
Secretary General: J. Verger (France)

Dr. Helene Ahrweiler
Executive Secretary,
International Committee
of Historical Sciences

First Day: Tuesday, August 27, 1985

Morning Session:

9:00 a.m.- 12:00 noon

Opening and welcoming remarks by the President of the International Commission for the History of Universities, A. L. Gabriel (USA).

SVATOŠ, Dr. Michal (Czechoslovakia): Karriere und soziale Mobilität der Prager Studenten in 14. und 15. Jahrhundert

GARCIA Y GARCIA, Dr. Antonio (Spain): La carrera jurídica en la Universidad de Salamanca durante la Edad Media.

VERGER, Professor Jacques (France): Cursus universitaires et ambition sociale: l'exemple méridional français.

ASZTALOS, Professor Monika (Sweden): Un genre littéraire: les notes de cours prises par les étudiants au Moyen Age.

GABRIEL, Dr. A. L. (USA): The Career of Henry of Langenstein and Other German Scholars after Being Forced Out of Paris during the Great Schism.

Discussion

End of Morning Session, First Day

Afternoon Session:

3:00 p.m.-6:00 p.m.
15-18 hours

STEINMETZ, Professor Dr. Dr. h.c. Max (Germany DDR): Die deutschen Universitäten im Zeitalter des Humanismus.

FLETCHER, Professor John M. (Great Britain): John Drusius of Flanders at Oxford.

RIDDERIKHOFF, Madame C. M. (Holland): The German Nation at the University of Orleans in the 16th Century.

ZORZOLI, Professor Dr. Maria Carla (Italy): La carriera del professore universitario nell'Università lombarda in età spagnola.

STELLING-MICHAUD, Professor Sven (Switzerland): Orthodoxie et libéralisme théologique à Genève et dans les universités hollandaises à l'époque du schisme arminien.

RUEGG, Dr. Walter (Switzerland): La carrières universitaires suisse à l'époque de l'humanisme.

Discussion

End of Afternoon Session, First Day.

Second Day:

Wednesday, August 28, 1985

Morning Session "A"

9:00 a.m.-12:00 noon

ROEGIERS, Professor Jan (Belgium): La position et le rôle des professeurs louvanistes au sein de l'Eglise et de l'Etat (1425-1797)

HOYER, Dr. Siegfried (Germany DDR): Universitätsentwicklung und deutscher Territorialstaat.

FRIJHOFF, Monsieur W. Th. M. (Holland): Le professeur hollandais sous l'ancien regime.

SANCHEZ Y SANCHEZ, Dr. Daniel (Spain): Algunos aspectos de la proyección universitaria salmantina en América.

VAN DER AUWERA, Madame Marleen (Belgium): Corps professoral gantois au 19e siècle.

HOCKLEY, Professor James S. (Canada): Community of Scholars or Scholars in the Community: A Dilemma for the Humanistic University

Discussion

End of Morning Session "A".

Afternoon Session:

3:00 p.m.-7:00 p.m.
15-19 hours

LOWE, Dr. Roy A. (Great Britain): Rise of a Campus Ideology in North America and England in the Late Nineteenth and Early Twentieth Century.

✓ DOMONKOS, Dr. L. S. (USA): Robert Hutchins of the University of Chicago in Pursuit of the Ideal University

ANTAL, Professor József (Hungary): From the History of the Faculty of Medicine at the University of Budapest

CIANFEROTTI, Professor Dr. Giulio (Italy): Carriere accademiche in Italia agli inizi del Novecento.

BRUNEAU, Professor William (Canada): Philosophical Stones and Political Mortar: Louis Liard and the French University System, 1884-1917.

HAVRANEK, Dr. Jan (Czechoslovakia): University Studies - Means of Social Essence or of Social Continuity? Its Function in the Central Europe in the 18th-20th Centuries.

Discussion

End of Afternoon Session

End of Public Sessions

Morning Session "B"

9:00 a.m.-12:00 noon

Wednesday, August 28, 1985

SERRAO, Professor Dr. Joaquim Verissimo (Portugal): No title.

da GAMA CAEIRO, Professor Dr. Francisco (Portugal): No title.

USSR: No names; No titles.

POLAND: No names; No titles.

GERMANY BRD: No names; No titles.

INTERNATIONAL COMMISSION FOR THE HISTORY
OF UNIVERSITIES WITHIN THE
INTERNATIONAL COMMITTEE OF HISTORICAL SCIENCES

President

Astrik L. Gabriel

Vice Presidents

Robert Feenstra
Aleksander Gieysztor
Jacques Monfrin

Secretary

Jacques Verger

Members

Belgium

Jacques Paquet
Hilde de Ridder-Symoens

Canada

James K. McConica

Czechoslovakia

František Kavka
František Šmahel

France

Jacques Monfrin
Jacques Verger

Germany DDR

Max Steinmetz

Germany BRD

Helmut Coing

Great Britain

John Fletcher

Holland

Robert Feenstra

Hungary

István Sinkovics

Italy

Domenico Maffei

Poland

Aleksander Gieysztor
Leszek Hajdukiewicz

Portugal

Artur Moreira de Sá

Spain

Antonio Garcia y Garcia

Sweden

Inge Jonsson

Switzerland

Sven Stelling-Michaud

U.S.A.

Astrik L. Gabriel

U.S.S.R.

~~XXXXXXXXXX~~

U. S. Cucushkin

Secretary General
International Committee of
Historical Sciences
Helene Ahrweiler

October 19, 1983

Dear Professor Domonkos:

Please find enclosed the provisional text of the Program of the meeting of the International Commission for the History of Universities on August 27 and 28, 1985.

1. The Program has been published by the International Committee of Historical Sciences in a provisional form by the Secretary General, Professor Helene Ahrweiler, and sent to the national presidents and representatives of the Commissions.

2. A few participants did not give the full title of their communications. In this case, I beg them to forward the exact title of their 20-minute communication without delay.

3. I am enclosing a copy of the program as published in the provisional general program of the International Committee of Historical Sciences. The general program reproduced the typing of my secretary. If you have any last minute change in the wording of the title of your communication, please let me know as soon as possible. I MUST HAVE THE CHANGES BY DECEMBER 1, 1983!

4. I would also appreciate a one-page resume of your esteemed communication by the date of December 1, 1983.

5. An important notice: In the final program to be printed, the hour and/or day of your communication might be changed, but our assigned days will definitely be August 27 and 28, 1985.

Thanking you for your cooperation in these matters, I remain,

Sincerely,

Astrik L. Gabriel
Professor Dr. A. L. Gabriel
President

ALG/amb
enc.

Commission's address: University of Notre Dame
P.O. Box 578, Notre Dame, Indiana 46556, USA
Telephone: USA — (219) ~~834-6370~~ 239-5076

From the desk of

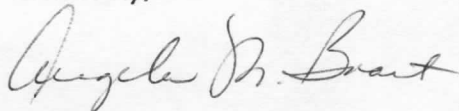
Angela M. Brant

October 25, 1983

Dear Dr. Domonkos:

Dr. A. L. Gabriel thought you might like to have a copy of the Monumenta Vaticana res Hungariae Illustrantia, since it makes reference to you.

Sincerely,

(Mrs.) Angela M. Brant
Secretary to Dr. Gabriel

enc.

Dr. L. S. Domonkos
1418 Cascade Drive
Youngstown, Ohio 44511

Letter of thanks.

Ask for pp. 32-33.

INTERNATIONAL COMMISSION FOR THE HISTORY
OF UNIVERSITIES WITHIN THE
INTERNATIONAL COMMITTEE OF HISTORICAL SCIENCES

President

Astrik L. Gabriel

Vice Presidents

Robert Feenstra
Aleksander Gieysztor
Jacques Monfrin

Secretary

Jacques Verger

Members

Belgium

Jacques Paquet
Hilde de Ridder-Symoens

Canada

James K. McConica

Czechoslovakia

František Kavka
František Smahel

France

Jacques Monfrin
Jacques Verger

Germany DDR

Max Steinmetz

Germany BRD

Helmut Coing

Great Britain

John Fletcher

Holland

Robert Feenstra

Hungary

István Sinkovics

Italy

Domenico Maffei

Poland

Aleksander Gieysztor
Leszek Hajdukiewicz

Portugal

Artur Moreira de Sá

Spain

Antonio Garcia y Garcia

Sweden

Inge Jonsson

Switzerland

Sven Stelling-Michaud

U.S.A.

Astrik L. Gabriel

U.S.S.R.

~~XXXXXXXXXX~~

Y. S. Cucushkin

Secretary General

*International Committee of
Historical Sciences*
Helene Ahrweiler

December 20, 1983

Professor Dr. L. S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

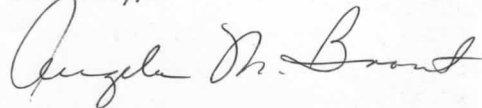
Dear Professor Dr. Domonkos:

Please find enclosed essential information on the forthcoming 16th International Congress of Historical Sciences to be held from August 25-September 1, 1985 in Stuttgart, Federal Republic of Germany. You are scheduled to deliver a 20-minute address there.

For a pre-registration form, please write to the Congress Management in Frankfurt am Main. You can find the precise address on this announcement.

Trusting you will find this information sufficient, I remain,

Sincerely,

(Mrs.) Angela M. Brant
Secretary to Dr. A. L. Gabriel, President

enc.

Commission's address: University of Notre Dame
P.O. Box 578, Notre Dame, Indiana 46556, USA
Telephone: USA — (219) 239-5076

Dear Dr. Domonkos,

Thank you for a most enjoyable class. Your excellent and interesting lectures have increased ~~our~~ ^{our} interest and knowledge in history dramatically. You are truly a credit to your profession.

Sincerely,

Pandy Cole and Richard Cui

December 22, 1983

Professor Dr. L. S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
Youngstown, Ohio 44555

Dear Lasko:

Thank you again for coming to Notre Dame to deliver this magnificent address praising your old Master. Please find enclosed your typically learned portrait which I took the liberty of taking in the Morris Inn.

With best wishes for the New Year, I remain,

As ever,

A. L. Gabriel (signed in his absence)

ALG/amb

encs.

P.S. I would like to call your attention to the latest issue of the ITK, 1-3(1983), dedicated to our friend, Klaniczay, there is an article on pp. 59-66 concerning Thomas Bakocz, the humanist. I have enclosed a copy. I will be away from the University for at least three weeks, returning on January 15.

Dr. Astrik L. Gabriel
University of Notre Dame
P.O. Box 578
Notre Dame, Indiana 46556, USA
Telephone: 219 239-5076 (Office)
219 232-0241 (Residence)

UNIVERSITY OF MINNESOTA
TWIN CITIES

Department of History
614 Social Sciences
267 19th Avenue South
Minneapolis, Minnesota 55455

December 19, 1983

Leslie
Dear Colleague:

Enclosed are a few copies of a "Call for Papers" for the next meeting of the Sixteenth Century Studies Conference, October 26-27, 1984. Please post one and pass on the others to colleagues in other fields at your institution who may be interested.

Thank you.

Sincerely yours,

James D. Tracy
James D. Tracy
President
Sixteenth Century Studies Conference

JDT:bk
Enclosure

COLLEGE OF OSTEOPATHIC MEDICINE
Associate Dean for Student Affairs 614/594-6401

OHIO UNIVERSITY

Grosvenor Hall, Athens, Ohio 45701

October 10, 1983

Dr. L. S. Domonkos
Professor of History
Youngstown State University
Youngstown, OH 44555

Dear Dr. Domonkos:

We thought you might like to have the enclosed copy of our 1983 Convocation Program which includes the name of Gregory Gomori whom you recommended for admission to the Ohio University College of Osteopathic Medicine. Gregory was accepted and did matriculate in September.

The Convocation brought together new students and their families, faculty and staff of the College, University officials, and friends of the College for a program recognizing the new freshman class. The program also includes a brief Historical Profile of the College of Osteopathic Medicine which may be of interest to you.

We also want to express our appreciation of your assistance in our selection and admissions process. Without such assistance, our job would be much more difficult, and the results of our efforts to select the very best future osteopathic physicians certainly would be less successful. We urge you to continue to advise students with whom you come in contact of the opportunities available to them at Ohio University, to refer promising candidates to us, and to write letters of reference in their behalf.

Once again, we thank you for your assistance and know that you join in congratulating our new class and wishing them success, both in their medical studies and in their future careers of service as osteopathic physicians.

Sincerely,

Darrell F. Rishel, Ed.D.
Associate Dean for Student Affairs

DFR:wp

enclosure

2.23.83

Prof Domonkos,

How are you? I trust your sabbatical has been productive to date.

The reason I find it necessary to bother you at this time is that I need your help. Next Thursday, March 3, the history department will be meeting to decide on a Western Civ. text. As I understand it, the vote now stands 2 for McKay, 2 for Kagan. Your vote would break this tie.

I have enclosed a comparison chart of the 3 texts being considered. This should make your job of evaluating the texts a little easier.

I realize that while on leave it is not convenient to attend text selection meetings, this however, is extremely important to me. Can I please count on your help?

Thank you,

Cindy

The Medieval Institute

University of Notre Dame
Notre Dame, Ind. 46556
Ralph McInerny, Director
219 239-6603

Within the initial, St. Thomas Aquinas is seated before an open book with his right hand extended toward three seated students, two wearing hoods. Above him, the hand of God emerges from the clouds. Belonged to the Convent of Poissy.

October 25, 1983

Professor L. S. Domonkos
Department of History
Youngstown State University
410 Wick Avenue
Youngstown, OH 44503

Dear Professor Domonkos,

This will confirm our telephone conversation of a few minutes ago.

On December 10, the Institute will inaugurate the Astrik L. Gabriel History of Universities Collection. The first event of the day will take place from 3:30-5:00 in the Institute and it is then that you will give your short talk on Gabriel, saying something about his scholarly accomplishments, his influence, and also speak as one of his former students. We expect a fairly large turnout for this event. At 5:30 there will be a Mass in the chapel of Alumni Hall, celebrated by our honoree. At 7:00 there will be a dinner for a very select group at the Morris Inn, a group that will of course include yourself.

I am delighted that you will be with us on this happy occasion. There will be a modest stipend of one hundred dollars for your talk and I will also cover your transportation expenses and provide a room for you in the Morris Inn on Friday and Saturday nights.

All best,

Ralph McInerny, Director
Grace Professor of Medieval Studies

Lévai Jenő, rekete könyv a Magyar Zsidóság Szenvedéseiről,
Budapest: Officina, 1946.

Léhány idézet a könyvből, ami kapcsolatban van Bokros Péter által írt "A Csendőrpuccs" címen ÉLET ÉS IRODALOM c. folyóirat 1982 december 24-i számában megjelent cikkkel.

Lévai: 164. old.

Junius végén híre terjedt, hogy több ezer csendőr érkezett a fővárosba. Obudán helyezkedtek el, létszámuk naponta növekszik, a Bőszörményi-uti csendőrlaktanyák is zsúfolva vannak. . . .

Lévai: 176. old.

Julius első napjaiban feltűntek Budapest utcáin a kettesével-hármasával sétáló, feltűzött szuronyú csendőrök. Hivatalosan is közzétették. *Lehetetlen, mert az nem teljesíthető felg. a fővárosban.*
A fővárosba 1600 csendőrt összpontosítottak azzal a rendeltetéssel, hogy ellenőrizzék a zsidóság csillagos hazakbá való költöztetésének pontos végrehajtását.

Lévai: 177. old.

Julius 7.-én Horthy magához rendelte Faragót s arra utasította, hogy a csendőrök azonnal ha gyják el a fővárost, s ugyanerre szólította fel beszéd kíséretében a csendőrök törzstisztjeit is. *Ott voltam a ker-*

Lévai: 178. old. *Magyarországi hírhallgatásom: Lásd a Hősök Tere-t 262. o.*

Julius 8.-án, amikor már több, mint 3000 csendőr volt összpontosítva Budapesten, reggel 9 órakor váratlanul megszólaltak a szirénák, - anélkül, hogy előzetesen a rádió ellenséges repülőgépek közeledését jelezte volna. A lakosság a szokott módon a pincékbe vonult. Semmi nyoma nem volt, hogy légitámadás érte volna Budapestet, vagy környékét: s riadó mégis órákig tartott. Délben 12 óra után szólaltak meg a felföldést jelző szirénák. Röviddel később pedig már elterjedtek a Hírek: Bakyék csendőreit sikerült eltávolítani, a puccs meghiusult! *Lásd*

Lévai: 177. old.

Koronás tárgyalás
A budapesti zsidóság deportálását Endre László és Eichmann Adolf a csendőrség vezetőjével, Faragó Gáborral június vége felé tárgyalták le. Az volt a tervük, hogy június 2.-án csendőrségi zászlóavatási ünnepélyt rendeznek. A galántai csendőrhatalom kap zászlót. A kormányzó felesége lesz a zászlóanya s az ünnepséget a Hősök terén tartják meg. Ezután "három napi kimenőt" kap a csendőrlegénység, hogy a várost megtekintse, valójában szemrevételezze és tájékozzék a csillagos házak elhelyezése felől. A nyilvános zászlószentelési ünnepséget azonban a kormányzás "repülő-veszély" miatt lefujta.

Lévai: 180. old.

végül is a kormányzó . . . július 7.-én kiadta most már a "határozott" utasítását: a zsidók további deportálását meg kell szüntetni!

Lévai: 184. old.

A kormányzó utasítja Jarosst, hogy ha kell karhatalommal vessen véget a további deportációnak, ha pedig a vonat Kistarcsáról /:1450 emberrel:/ már elindult volna, ahol éri, tartóztassa föl és irányítsa vissza. Jaross Ferenczynek továbbítja a parancsot, ennek helyettese Lulay szds. csendőrei-vel kivonul. Az időközben elindított vonatot Hatvanban utolérte a visszafordítási parancs s így a vonat még aznap este visszaérkezett Kistarcsára.

Lévai: 203. old.

. . . Feltűnnek Budapest utcáin ismét a rettegett kakaptölgások is. / Igaz, hogy ezek már Kormányzó-hü alakulatok, de ki tudja ezt akkor?/.

Lévai: 205 old.

A kormányzó augusztus 22-én - hivatkozással a külföldi követek tiltakozására - utasítja a kormányt, jegyzékben is közölje a németekkel: nem egyezik bele a deportálásba. . . Ferenczy vállalja ezt a "kinos feladatot" is. Felkereste Eichmannt és állítólag bejelentette neki: utasítást kapott, a magyar kormány nem járul hozzá a deportáláshoz és a fővárosba felhozott katonai csapatok és csendőrök szükség esetén fegyveresen fognak minden német erőszakos kísérletnek ellenállni.

Lévai: 207. old.

. . . A Fő utcai Gestapó-fogságban őrzött zsidó politikai foglyok kiszabadítása sikertelen. Ezeket már július közepe óta deportálni kívánják a németek. , de Taragó altábornagy utasítására rendőrség és csendőrség vonult fel és így a szállítás elmaradt.

A galántai Cső. Szj. szerepe az uszakovszkai 1944. július-i
puccs kísérletben.

Július elején (a pontos dátumom nem emlékszem) Ládai erds.
Közölte a Szj. tisztijával, hogy a Cső. Szj. felvan rendezve a
Beliagy M. által Budapestre, ahol ünnepélyes keretek között kárho-
szendelésen fog részt venni. Megjelenés táborig felőzetben, kézi
fegyverekkel; szállítás vasúton. A löszerek, a kézi fegyverek,
páncélgépkocsik és Romnyű (Toldi) harcokosok részére egy külön
erre a célra rendezett MÁV vagonban lesznek szállítva, a páncé-
los rd. állományában tartozó Lakó főtörzs ^{szól galántai} parancsnoksága
elött. A díszelés vagy esetleges karkhatalmi alkalmazás róla sem
került az eligazítások.

A berakodás estéjén az "Amerika Hangja" rádióadásában kö-
zölte, hogy "Hallottuk a Galántai Cső. Szj. érkezik holnap Budapestre
ahol mi kivételesen üdvözlési fogadjuk őket". A hír hallatára
jót neveltünk, mondván "pont olyan fog az U.S. légierő törvényt
és már elfelejtettük az egészet."

Míg az éjjel utána indították a Szj. kocsiját és másnap a
délutáni órákban befutottunk a Józsefvárosi tócher pályaudvar-
ra. Alig értük el az állomás épületét megszólaltak a légvédelmi
sirenek, míg mindig nem sejtve, hogy ez nekünk szól, gyorsan
ahogy lehetett a vasútsárra kényszerítve a vagonok nagy részét a külső
vagyonsorra és már is hullani lehetett a gépek sugását és az első
bombák az egyik a kerékesi temetőre zuhantak. Mondva magamba ez
már nem trefa, hanem a körülvett levőkkel kérvényeztem a Baross
utca végén levő épület háza légo. puccsába, ahogy lerohantunk a lé-
csőkön már is hullottak a bombák. A mellétünk lévő ház teljesálla-
tot kaptak és kártavárként összeomlott maga aláfenyűtve a lakókat.

A tanadás lefújása után visszatértünk a pályaudvarra ahol több
vagon lámpákban állt, közöttük a löszér kocsinak is és Lakó főtörz-
s akik a vagon ajtóiban látással szemlélte a közeledő bombákat egy
bomba síláknak ^{által megfigyelték a levegőt} a két sebetűt próba csővel. akik Rész-
reperákat kaptak, a közeli Flóthy Kórházba hajtottam ahol őket
csak "fenyűgató" rabszolgásként után voltak hajlandók az orvosok első
sejtekbe rabszolgásként (szabotáltak, mondván nem vihetik be őket az antiszeptik
műtőbe) A löszér kocsiban tárolt löszerek még 24 óráig tartó félelmetes
tűzijátékot szolgáltattak a nyári éjszakákban.

Mintán a Turék Kiváltak és a törökök elfogytak, neki láttam
másnap a Kirakodásnak. Eppen, hogy befejeztük a Kirakodás
amikor a xij. parancsnok közölte a tisztijűlésen, hogy most Kapott
szigorú parancsot amely szerint a xij.-nek sürgősen (24 órával belül)
ki kell üríteni a fővárost és gyalog menetben, utirány Váci úton
keresztül Mezőre ahol a xij. berakodik és visszatér Galánta-i állo-
más helyére.

Mint a xij. élére a Váci utat megdöbbséte látvány fogadott
benünket, az ut^{unk} mind a két oldalán a Honvédségnek gyndan
mozgó, főleg páncélo csapatok, türelő, állást foglaltak és
veiket az elvonóba csö.-ség egysegeire irányozva. Megaláztatnak a
beszartnak érezték magunkat így kegyetlenül. Ki elvadásztunk
hagyni el hazánk fővárosát. Motor-kérekparon tartottam össze
kötletet a xij.-on belül amikor véletlenül össze talált Körtam
Vágo László gépkereső fhdgy. Barátommal aki Körtam Kiltett
rendelre ellenünk. Buite egyszerre kérdertük Kai mitörleint, hogy
juttathat időig, hogy a M. Ker. Csindős eg ellen haruának fel
benünket, magam sem tudtam mást mondani csak azt, hogy vala-
mi borzasztó tévedés áldozatai vagyunk. A honvédségi csapatok
ereje főleg a páncélo járművekből állott, alacsony voltak és me-
gőttük láttam kevés gyalogos csapat elváltan. A harcok sik-
különböző méretű és súly arányhoz tartozó csapatokból állottak, volt
a könnyű Tolditól egészen a Mark II. ¹⁸² Főtt pár Tigris is képviselet
a Páncélo hadosztály csapatok. A megalázó és mellétt Körtam
Körtam Főttötte el az emberek szívet látva, hogy a főmmel Körtam
fegyverekkel felszerelt csö. karkatalmi tróka ellen ilyen hatalmas
tűzerős vonultatott fel a Honvédség.

Mezőre már volt a vasúti kerelőny, berakodtunk és még
aznap indultunk vissza Galántára. ahova másnap folyani
megértünk.

A CSENDŐRPÜCCS

Képzelt beszélgetés egy vezérkari ezredessel

Koszorús Ferenc egykori vezérkari ezredessel soha életemben nem találkoztam. Kerestem ugyan, mert főbben is emlegették, hivatkoztak rá. Legtöbben — háborús és háború előtti eseményeket sorolva-boncolva — jó ízzel említették a nevét. Egyértelmű rosszat senki sem mondott róla, de akadt, aki enyhé fanyalgással hőmi idealistának minősítette: „Derék ember volt, csak éppen kevés érzéke volt a realitásokhoz.”

(Sok-sok beszélgetés után már nagyjából tudom, mit jelent az ilyen minősítés. Azt, hogy az illető a második világháború idején nem fogadta el végig-végleg egyetlen lehetőségként a Hitler-szövetséget, hogy hajlandó volt nemcsak felismerni a náci-elkerülhetetlen vereségét — ezt sokan felismerték —, de hajlamos volt rá, hogy a felismerésből levonjon némely következtetéseket is. Gyakorlati következtetéseket. Tehát: „Nem volt érzéke a realitásokhoz”...) És éppen ez emelte ki ezt a férfit az átlagos vezérkari tisztek sorából — s az átlag is meglehetősen magas szellemi színvonalat, tehetséget jelentett —, hogy adott, súlyos pillanatban képes volt a cselekvésre. Arra, hogy árral szemben ússzon.

Amikor nyomára akadtam, már nem élt. 1974. márciusában hunyt el az Egyesült Államok Virginia államában, 75 éves korában. Levelemre az özvegye válaszolt; tőle kaptam meg Koszorús Ferenc jó néhány írását, nagyméretű fényképét is. Díszruházatban, sötét atillában mutatja a fénykép, rengeteg kitüntetés a mellén, a német vaskereszt is. Nyugodt, kiegyensúlyozott arc, nincs rajta semmi különleges. Itt fekszik előttem fényképe, itt fekszenek az írások is. Koszorús saját írásai, róla szóló feljegyzések, filmek, interjúk leírt szövege. Tudom, mit kérdeznék tőle, ha a filmkamera előtt ülve beszélgetnék. S tudni vélem, hogy egy-egy kérdésre miképpen válaszolna. Olykor pedig az írásokból ki is emelhetem a valószínű választ.

„Képzelt interjú — történelmi ügyben.

— Miért ne?

Karrier — törés nélkül?

— Kezdjük a beszélgetést egy rövid curriculum vitaevel. A katonai pályafutására gondolok.

— 1918-ban avattak hadnaggyá, miután sikeresen elvégeztem a Ludovikát. A húszas évek végén a Hadi-Akadémiára vezényeltek. Csapatot, majd pedig vezérkari voltam különféle tovas-alakulatoknál. A harmincas évek végén pedig az új gyorsalakulatok szervezésében vettem részt. Elméletben és gyakorlatban is. 1941-ben a Keleten bevezetett gyorshadtest hadművelési osztályvezetője voltam.

— Hitt a győzelemben?

— A németekében? Hitlerében? Nem hiszem, hogy igazi érdekünk fűződött volna ehhez a győzelemhez. Amúgy sem volt benne realitás. Ez elég hamar nyilvánvalóvá lett.

Eszemben van az az interjú, amelyet a budapesti Jollót Curie tér egyik házában vettünk felre Zsedényi Zoltán egykori főtábornokkal, aki 1941 nyarán az imént említett gyorshadtest vezérkari főnöke volt. (A parancsnok: Dálnoki Miklós Béla. — 1944. decemberétől az Ideiglenes Kormány elnöke.) Zsedényi említette.

— Mi rendszerint egy iskolaépületet foglaltunk le a törzs elszállásására és ott... szándékosan-e vagy sem, ezt nem tudom, de annyit biztos, hogy valamelyik tanteremben mindig ott találtunk egy óriási falitérképet az egész Szovjetunióról. És akkor az én „A vezérkari tisztem” Koszorús alezredes odament

ahhoz a térképhez és egy körzővel mérte a távolságot. Mutatta, hogy mit foglaltunk el... pár centi a térképen... és mutatta a másfél métert Vlagyivosztokig... Clausewitznek van egy híres mondása: Egy országot csak akkor győztek le, ha elfoglalták az egész területét, vagy ha megtörték a háborús akaratát. Hát itt, ugye, egyik sem következett be.

★

— Ezredes úr, Ön a lehető legismábban haladt a tiszti karrier útján, s ha jól meggondolom, a német megszállás sem okozott semmiféle nehézséget, törést.

— Abban az időben a budapesti I. páncélos hadtestparancsnokság vezérkari főnöke voltam. Papírforma szerint. De huzamosan helyettesítettem is a parancsnokot. „Törés” tehát nem következett be az életben — legalábbis a külső szemlélőnek ezt kellett hinnie.

— Azt jelentené ez, hogy ezredes úr valamiféle lelki válságot élt át?

(Itt Koszorús Ferenc eredeti választát idézhetem, szó szerint, az egyik írásából.)

„A tisztikarnak születésénél vagy neveltésénél fogva magyar érzésű része nagy elkeseredéssel szemlélte az ország 1944. március 19-én történt német megszállását és mindazt, ami ezek után bekövetkezett. De elkeseredése ellenére is — tenni ellene nem tudott. Vagy nem mert. Hiszen, az ország katonai megszállás alatt állt! A katonai vezető helyeken a mindenáron a németekhez húzó elem ült, és a tisztikarnak a németekhez húzó része csírájában felfedett volna minden megmozdulást. De a bűnültséget nem, mások sorban az a tény is erősítette, hogy a tisztikar antibolsevista szellemben volt nevelve, márpedig a másik oldalon a bolsevizmus állt, mert a nyugati hatalmakat kevésbé érdekelte Magyarország sorsa. Ha tehát valaki tenni mert, azt kizárólag saját felelősségére és veszélyére tehetette.”

A saját felelősségére és veszélyére. Nyilván az egész okfejtésnek ez a lényege. Hiszen más is, még inkább a katonatiszt, könnyűszerrel megbújhatott akkor a felsőbb parancs védőpajzsa mögött.

ELET ÉS
IRODALOM

1982 DECEMBER

24

A puccs előkészületei

— 1944. július 2-án éppen a Duna-parton jártam. Szembe jött velem Lázár Károly altábornagy, a testőrség parancsnoka.

— Ismerete?

— Huszár volt ő is, a huszas években együtt szolgáltunk Nyiregyházán, a 4. huszárezredben. Később is jó barátok maradtunk. Tudtam róla, hogy nem tartozik a hitlerimádók közé. Hogy nem nyíllas érzelmű. Ő is tudta rólam ugyanezt. Azt mondta: „Szégyenletes helyzetbe kerültünk! Oda jutottunk, hogy már a kormányzó úr parancsait sem teljesítik!” Lázár elmondta nekem, hogy néhány napja merényletet kíséreltek meg Bárczyházi Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár ellen, mert köztudott volt róla, hogy „anglofil” — szóval angolbarát.

— Ennek az ügynek sok részletét ismerem, ezredes úr. Az egykori merénylők közül kettővel interjút is készítgettünk. (A „Századunk”-sorozat egyik készülő filmje tartalmazza majd a részleteiket.)

— Lázár azért említette a Bárczy elleni merényletet, hogy jellemezze a helyzetet, miszerint a nyíllások, a magukat magyarnak állító nemzeti szocialisták egyre nyíltabban szembefordulnak a kormányzó úrral, kiváltképp, ha ő nem paríroz a szélsőjobboldaliaknak. Amikor a kormányzó tudomására jutott, hogy a Bárczy elleni merénylet háttérében az egyik nyíllas érzelmű belügyi ál-

lamtitkárt kell keresni, követelte annak az államtitkárnak az eltávolítását. Az illető pedig kijelentette, hogy ömögötte sokkal nagyobb hatalmak sorakoznak, semhogy a kormányzó parancsának engedelmeskednie kellene. Egyébként Bakó Lászlóról volt szó, aki a közbiztonsági ügyek illetékese volt, és így a csendőrség legfőbb irányítója is, meg a vidéki zsidóság deportálásának az egyik fő szervezője. Lázár altábornagy azt is elmondta, hogy Bakó László meg akarja dönteni a jelenlegi államrendet, nyíllas kormányzatot akar alakítani, amire csapatokat szervez és szerel fel, német segítséggel. Ezeket a Belügyminisztérium hatáskörébe tartozó karhatalmi csendőrszázadoknak állítja be. Eddig már — csupa éretlen suhancokból — hét zászlóaljzat szereltek fel és hozták Budapestre. A további zászlóaljzatok szervezése is folyamatban van.

— Horthy ellen, ezredes úr?

— Ha nem paríroz nekik, akkor ellene.

— Nem tartja lehetségesnek, hogy a Bakó-féle csapatösszevonás nem puccselőkészület, hanem a budapesti zsidók deportálására szóló erőkoncentráció volt?

— És ha az lett volna, az nem minősült volna az adott pillanatban a kormányzó elleni lázadásnak? Parancsmegtagadásnak, még inkább a parancsvaló való szembefordulásnak?

— Ont. 1944. július 2-án információ Lázár altábornagy. A deportálás már április közepén megkezdődött. Akkor — tehát ápriltól júliusig — nem jelentett parancsmegtagadást?

— Kérem, tudhatja, hogy a kormányzó a német megszállás után kénytelen volt visszavonulni az államügyek intézésétől, és csak a kormányzó nevezte ki a Sztójay-kormányt, tehát Bakó László államtitkári kinevezése is általa történt. És ez a kormány volt az, amely végrehajtotta a honvédség szinte totális mozgósítását, sőtben valófrontra szállítását, ugyanakkor a zsidók, 495 ezer vidéki zsidó deportálását. Az ország közvéleménye nem tudhatta, hogy a kormányzó által kinevezett és állandóan a kormányzóra hivatkozó kormány — mégsem képviselt Horthy Miklós nézetét. Elfogadja ezredes úr ezt a gondolatmenetet?

— Nem fogadom el. Gondolja meg, kérem: 1944 márciusára Európában már nem voltak zsidók. Legalábbis a német befolyás alatt álló országokban nem. 1942-től kezdve a Kállay-kormány mindig kitért a német követelések elől, hogy csatlakozzék a deportálásához. Nem csatlakozott.

— Ez vitathatatlan. Akkor is, ha a sorra megjelent „zsidóörvények”...

— Azok csak anyagi megszorításokat tartalmaztak. Senki életét nem fenyegették.

— Csak megalázták. De kísérőjük volt sajtóban, rádióban, filmben egy iszonyatosan hangos antiszemita propaganda, amelyik...

— Amelyik azt szolgálta, hogy elhitesse Hitlerrel: mi is vagyunk olyan antiszemiták, mint ő.

— Ez az általános propaganda-kampány, gyűlöletstílus — az a beállítás, hogy minden rossznak egyedül a zsidók az okai — ez bizony talajt teremtett a későbbi, immár százazrek pusztulását hozó cselekményeknek. A deportálásnak.

— Az antiszemitizmus régi keletű volt, sokféle gyökérből fakadt. De nálunk ez nem párosult gyilkos szándékkal.

— Újvidék?

— A honvédség szegvénye. De maga a honvédezerkar főnöke minősítette bűnténynek, és indította meg az eljárást. Nem az ő hibája, hogy Albrecht főherceg, meg a németek kiszóktették az országból a főbűnösöket.

— Kamenyec-Podolszk? A „tisztázatlan állampolgárságú” zsidók átadása a németeknek? És legép-puskázásuk?

— Ezt a kormány — mihelyt tudomást szerzett a tényekről — leállította.

— A kezdeményező a honvédezerkar volt.

— Nem a vezérkar. Egyes vezérkari tisztak!

— A saját szakállukra?

— Bizonyos szélsőjobboldali körök kezdeményezésére, azok politikai céljai szerint.

— És a doni 2. hadsereg mintegy félszáz ezer munkaszolgálatosának sorsa, pusztulása?

— Jóvátehetetlen gyalázat. De ennek is egy katona vetett véget, nevezetesen az akkori honvédelmi miniszter: nagybacsoni Nagy Vilmos vezérezredes.

— Ahogy ezredes úr látja: az antiszemitizmus cselekedetre váltása, gyilkos cselekedése mindig bizonyos szélsőjobboldali körök politikai céljait szolgálta.

— Igen! A hitleri tömegmészárlásnak is az volt az egyik fő célja, hogy Hitler büntársává tegye a németeket, sőt más európaiakat is. A Magyarország megszállására vonatkozó döntésben is fő szerepe volt annak, hogy mi nem csatlakoztunk a „végső megoldáshoz”, az Endlösunghoz, tőlünk nem deportáltak, mint a legtöbb országból — mihozánk inkább ide menekülhetett számos ország sokezer üldözöttje. Ha sokukat internálták is, de élték! És hiába volt a nagy antiszemita propaganda, amelyet sokan talán el is hittek, de végül is Hitler nem hitte el.

— Nyomban a megszállás után már nem lehetett tenni a deportálás ellen?

— Ma már azt mondhatjuk: talán lehetett volna. Akkor a legtöbben azt hitték, hogy nem lehet. A németek ragaszkodtak hozzá.

— És 1944 júliusában?

— Valóban. Június 6-án lezajlott a normandiai partraszállás. A keleti arconál is minden erejtékében reccsegett-roppogott: Karéllától a Fekete-tengerig egyik offenzíva indult a másik után. A háború viszonylag közeli vége, Hitler biztos veresége már nem lehet hosszú idő kérdése.

— Kérem, amikor a kormányzó úrhoz sorra érkeztek az üzenetek, a táviratok — a svéd királytól, a pápától, Svájtól, Rooseveltől —, elszánta magát a cselekvésre. Kategorikusan megtiltotta a deportálás folytatását.

(Különösen Roosevelt üzenetének hatására. Ez ugyanis leszögezte, hogy ha Horthy nem gátolja meg a deportálás folytatását, akkor ő maga — az Atlanti Charta szellemében — a háborús bűnössé minősül. Igaz, ez az üzenet magában foglalta a felmentést is. Azt, hogy ha Horthy Miklós megátalja a folytatást, ha megóvja a deportálástól a budapesti zsidókat és azokat az ezreket, akik vidékről a főváros emberszűrőjébe menekültek, akkor nem éri majd vád. Horthynek tehát a saját érdekében is cselekednie kellett!)

— Tény, ezredes úr, hogy a német követség fennmaradt irataiból tudjuk: a németek július 10-e tájait le akarták bonyolítani a „budapesti nagy akció”. És tény az is, hogy a kormányzó megtiltotta, leállította.

— Bakóék pedig szembefordultak a legfelsőbb parancsral. Ez is tény. És önmagában már ez is puccsot jelent. Fegyveres erővel akartak szembeszegülni a legfelsőbb parancsral. Ha ez sikerül nekik, akkor befizonyították: ők az erősebbek. Akkor a kormányzóknak már csak az marad, hogy paríroz nekik. Vagy félreáll. Leköszön. Feltéve, hogy rosszabb nem történik vele.

Vállalom

— Lázár Károly elpanaszolta, hogy a Baky-féle puccs elhárítására nincs kéznél más erő, csak a testőrsége, amely nem elegendő. Más

nincs, mert a németek minden honvédszerepüket kiküldték a frontra. Nem sokat töprengtem — idő sem volt rá —, arra kértem Lázár altábornagyot, hogy sürgősen jelentse meg a kormányzó úrnak, miszerint én erőszakkal is kiképzésért a csendőrszázalajok eltávolítását, ha erre parancsot kapok.

— *Jogilag ez...*

— Képtelenség, természetesen. A páncélos hadtestparancsnokságnak semmi köze nem volt a karhatalmi ügyekhez. Az ilyenekben kizárólag a budapesti I. hadtest parancsnoka, Aggteleky Béla altábornagy volt illetékes. Aki azonban akkor tegelőbb a gyenge őrzészlőalj felett rendelkezhetett volna.

— *Es ön? A páncélos hadtest létezett egyáltalán?*

— Mi 1941 végén kezdtük meg a páncélos seregetestek felállítását. Egyszerre két „I. hadosztály”-t hoztunk létre: egy harcérít és egy őtthonit. A harcérít I. hadosztálynak voltam én a vezérkari főnöke, 1942 folyamán. A doni összeomlás után, 1943 tavaszán ennek a hadosztálynak a roncsai érkeztek haza. Ezeket nem olvastottuk be más alakulatokba, hanem mint harcdeztett kereteket elhelyeztük Aszód, Vác, Esztergom, Zsámbék, Páty, Tök területén, s lassan ismét feltöltöttük őket. De nehogy a németek ezt a hadosztályt is kizavarják a frontra, nem is szerepelt az általunk bejelentett hadrendben. Így a németek nem is tudták a hadosztály létezéséről. Márpedig az létező valóság volt.

— *Es ha a németek beavatkoztak volna az ön Baky-ellenes akciójába?*

— Ezzel számoltunk. De hát vállalni kellett a rizikót.

— *Vállalták volna a hadosztály katonái is? Es főleg: a tisztjei?*

— Ez irányban nem voltak kétségeim.

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy június végén, július elején a német hadvezetés még nem készült fel egy esetleges újabb magyar „Ingadozás” elhárítására. Kézi fegyverrel ellátott rendőri, karhatalmi alakulataik voltak itt nem túlságosan nagy létszámúak. Ugyanakkor toborzott minikébb összeszedett — SS-csapatok is tartózkodtak magyar területen, de épp csak hozzákezdtek a kiképzéshez. (Október 15-én a nyilas hatalomátvétel idején is nagyobb volt az egyenruhájuk-jelvényük-hírdük okozta félelem, mint a tényleges erejük.) Egyszóval: tiszser is megmondhatják volna a német tábornokok, mielőtt nyílt katonai támogatást nyújtanak Bakyéknek. Csak hogy ebben senki sem lehetett biztos. (Hitler egész pályáját a logikának szögesen ellentmondó döntések kísérik.) Koszorús ezredes akkor számíthatott a német hadsereg beavatkozására, még inkább arra, hogy a Gestapo emberei legalábbis meekísérik eltenni láb alól.

— *Úgy tetszik, számolt is ezzel a lehetőséggel.*

— Másnap, július 3-án Lázár altábornagy útján megkaptam a kormányzó parancsot, hogy készüljek fel a Baky-féle akció elhárítására. Egyszerre Belezny István vezérkari őrnagynak mondtam el, hogy miről van szó, akkor a törzsem vezérkari osztályvezetője volt. (Belezny István később részt vesz a Kiss János altábornagy vezette katonai ellenállás szervezkedésben. Ő is Tarcsay Vilmos lakásán kerül a nyilas Szamóknér Szék kezére. 1944 novemberében, De ki és felszabadul. Ismét katoná. Majd a negyvenes évek legvégén Pálffy Györggyel evőtt végzik ki.)

— *Mit tudott, ezredes úr, az ellenfeleiről?*

— Magam jártam végig azokat az elhelyezési körleteket, ahol a Baky-féle zászlóaljak beszállásolták. Személyesen beszéltem velük. Néhány ilyen beszélgetés után már világos volt, hogy ezeknek a zászlóaljaknak a tiszt és altiszt kerete igen hiányos. A tevéysége szinté kizárólag érten és katonai fegyverzetlen, s hanc. Könnyű fegyverzettel, különösen géppisztollyal, bőségesen fel voltak szerelve, de nehéz fegyverzetnek nyomát se láttam. Ezzel a felderítéssel kezdtem az előkészületet. Aztán 1944. július 3-án késő délután a saját alakulataimat

— *Jártam végig. A harcokszerep és a felderítő zászlóalj tisztjeit, a két parancsnokot: Baló Zoltán ezredest és Németh Imre alezredest, meg a beosztott tisztjeiket Esztergomba rendeltem, ott tájékoztattam őket arról, hogy a Legfelsőbb Parancs megtagadással szemben kell majd fellépniük. Figyelmeztettem őket, hogy a Honvéd Esküben megfogadtuk: Magyarország határait, függetlenségét és alkotmányát megvédjük minden ellenség ellen, bárki legyen is az*

Elmondtam, hogy vannak, akik a megszállók segítségével akarják megbuktatni az alkotmányt, az államrendet, akik magyar állampolgárok százait akarják kiszolgáltatni egy idegen hatalom önkényének. A Honvéd Eskü és a katonabecsület azt követeli tőlünk, hogy akadályozzuk meg ezt az áruló becsstelenséget! Ki követ engem a becsület útján?

— *Mire a berendelt tisztje?*

— Nem volt ott semmi fontolgatás, latolgatás. Mellettem volt az egész tisztikar.

(Alligánem október 13-e is másképpen alakul, ha ilyen határozott és egyértelmű a „nem” és az „igen”. Válságban csak az állhat helyt, aki képes rá, hogy a problémákat, dilemmákat a legvégső leegyszerűsítésben lássa — és láttassa.)

Koszorús Ferenc írásából:

„Még aznap éjjel kidolgoztam és írásban kiadtam a részletes intézkedésemet Budapest megrohanására és lezárására. Az intézkedést azáltal adtam ki, hogy az abban foglalt végrehajtását egy általam Budapestről adandó rádióparancsra kell megkezdeni. E rádióparancs csupán egy jelszó ismétléséből áll. Az írásbeli intézkedésemet csupán a harcokszerep és a felderítő zászlóalj parancsnokai kapták meg. Másnap reggel Budapesten intézkedtem az említett alakulatok előkészítéséről és üzemanyaggal való feltöltéséről, és Lázár altábornagy útján jelentettem a kormányzó úrnak, hogy a parancs teljesítésére készen vagyok.”

Éjszakai rádió

Szentendrei híres rózsakertészek egyike Tóváry Béla, 1944 nyarán Százados úr a páncélos hadosztály parancsnokának segítségét kérte. Rézítették a vele készült interjúból:

— Egyik éjjel a Dániel úti lakásomon csöngettek, futár jött, bizalmas parancsral, hogy azonnal jelentkezzem Koszorús ezredesnél — tábori öltözetben. A parancsnokságon, Koszorúsnál ott volt több tiszt is, név szerint Tiszai Béla ezredesre emlékszem meg. Belezny István vezérkari őrnagyra. Ez úgy éjjel egy óra felé lehetett. Koszorús ezredes átnyitott egy táska, és körülbelül ezt mondta: „Százados úr, ebben a lepecsételt irattáskában egy parancs van.” Rá is volt írva, hogy szigorúan bizalmas, tiszt/tisztnek parancsnok saját kezű felbontására satöbbi. „Elviszi ezt a parancsot, két lövéssel megerősített katonai motorkerékpáron, és Esztergom-táborban átadja az I. harcokszerep parancsnokának Aláíratja az átvételt. Megvárja a parancsnok intézkedését, aztán azonnal visszatér, és jelenti a parancs végrehajtását.” Hát ez már elég szokatlan volt így, éjtnk idején, meg az egész... De aztán még hozzátette: „Felhívom a figyelmét százados úrnak, hogy amennyiben útközben bárhol, bármilyen körülmények között, bárki

megállítaná, önök azonnal tüzet nyitnak." Lementem, már ott állt egy BMW motorkerékpár, két lövész. Azokat elgázítottam, én is géppisztolyt vettem magamhoz.

— Ha történetesen németek állították volna meg önöket?

— A parancs úgy szólt, hogy bárki, bármilyen körülmények között! Azért emlékszem rá ilyen pontosan, mert ez olyan szokatlan parancs volt. Rágódtam is rajta: amíg leértem az utcára, meg kellett valahogy emésztennem.

★

Koszorús Ferenc:

— Másnap, július 5-én este egyik nagybátyámnál, dr. Kesserű Lajos kúriai tanácselnöknél vacsoráztam, az Irányi utcában. Lázár altábornagy mindig tudta, hogy hol vagyok található. Alig fejeztük be a vacsorát, egy testőröztiszt jelent meg érttem. A kormányzó úr Lázár altábornagy jelenlétében fogadott. Személyesen tájékoztatott, miszerint Bakycék a tervezett puccsot, az erő-

szakos hatalomátvételt másnap, július 6-án akarják végrehajtani. Előszóval adta számomra a parancsot, hogy — ha kell, erőszak útján is — távolítsam el Budapest területéről a Baky-féle „csendőrzászlóaljkat”. E parancs átvétele után jelentettem a már kiadott előzetes intézkedéseimet, majd a végrehajtásra vonatkozó tervemet. A kormányzó úr mindezekkel egyetértett. Azonnal a páncélos hadtest-parancsnokságra hajtottam, ahonnan 23 óra 30 perckor rádióon kiadtam a végrehajtást kiváltó parancsomat.

Beszélgetés Tóth László budapesti lakossal:

— Milyen csapategységénél szolgált 1944 nyarán?

— Az I. felderítő zászlóalj harcokszázadánál teljesítettem szolgálatot. A tényleges szolgálatomat 1944 nyarán karpaszományos tizedes voltam. (A „karpaszomány” azt jelezte, hogy viselője érettségizett, tartalékos tisztvé válnak.)

— Emlékszik-e 1944 július elejére? Történt-e önöknél akkor valami izgalmas?

— De mennyire. A zászlóalj Perbál, Tök, Tinnye községekben volt elhelyezve, a harcokszázad Perbálon. Július elején, egy éjszaka riadóztatták a századot, elrendelték a harcokcsik feltöltését üzemanyaggal és éleslőszerrel. Hogy milyen okból történt a riadó, azt csak később tudtuk meg, mert a parancsnokunk zárt borítékot kapott, és csak elindulás után bontotta fel. Aztán közölte, hogy a csendőrség nagygyűlést szervez Budapesten, és felmerül annak a veszélye, hogy ez a nagygyűlés a kormányzó személye ellen irányul. A feladat: ha ez valóban megtörténik, akkor a század avatkozzon be, és akadályozza meg a kormányzó elleni támadást.

— Hová vonultak?

— Az Újlaki-templom mellé. Ahol most a buszállomás van. Ott rögtön lombokkal álcáztuk a harcokcsikat, vártuk a további parancsot.

Beszélgetés Kiss Akos művészettörténész kandidátussal: 1944 nyarán már harmadik esztendője katonáskodott, éppen akkoriban léptettek elő hadapród-örmesterré.

— Melyik egységénél?

— A „József nádor” 1. harcokcsizred Jászberényben, székelő II. zászlóaljánál. Az ezredparancsnokság Esztergomban volt, a három zászlóalj három különböző helységben: Párkányonán, Jászberényben és Rétságán. Ezekből kellett összevonni azokat az alakulatokat, amelyekről majd szó lesz.

— Vegyük sorra július első napjait.

— Délután riadót rendeltek el. Közölték, hogy karhatalmi alakulat lettünk, és éleslőszerrel osztottak ki. Azelőtt éleslőszerrel csak harcserű éleslőveszetre kaptunk. A „karhatalmi” megjelölés is arra utalt, hogy valami nagyobb szabású, belső probléma várakozik ránk...

— Július 5-e?

— Az ezredesünk, nagybecsoni Baló Zoltán szemlélt meg bennünket, most már sokkal többet közölték. Elmondták, hogy polgári személyekkel kerülhetünk konfliktusba, felfegyverzett polgárok bizonyos csoportjával; és oktatták, hogy miképpen kell polgári személyeket tartóztatni. Ez roppant feltűnést keltett közöttünk! Szóval... 5-én délelőtt szemle, délután oktatás.

— És este?

— Este... vagy inkább éjjel riadó, harcokszükség, éleslőszer-elhelyezés a harcokcsikba, benzinfelvitel... és több lépcsőben elindultak a harcokcsik...

— Hány?

— Előírás szerint egy században — ha jól emlékszem — 12 harcokcsinak kellett lennie, de annyit sosem volt. Századonként 7-8 harcokcsi azért volt. Ez így is komoly erőt jelentett!

— Kaptak-e valamilyen tájékoztatást?

— Nagyon rövid ellgazítást. Hogy veszedelmes nyilaskeresztes akció készül a kormányzó és a törvényes kormány ellen.

— Hová vonultak?

— Budára. Mi a Rózsádombra vonultunk, nagy zörgéssel, a Margit-híd budai oldalára kanyargó utcákon, a lakosság rendkívül érdeklődése közepette. Feljutottunk a Rózsádomb peremére, mégpedig nagyjából a dél felé és délnyugat felé néző peremekre. Két lehetséges harci célpontot jelölték meg. Az egyik a Pasaréti út végén, valami erdőse-vilás terepen volt, ha jól emlékszem, egészen nyugat felé. Mindenesetre

olyan helyeket választottak nekünk, ahonnan jó tüzelés nyílt volna a megjelölt villákra. A másik célpont sokkal látványosabb volt, a Hotel Majestic, fönt a Szabadság-hegyen. Csak sok év múlva olvastam a szalodáról, hogy az a Gestapo főhadiszállása volt.

— A harcokcsik lövegeivel elérhették volna?

— Hogyne! Nagy hordtávolságú lövegeink voltak; tizenvalahány kilométerre lehetett velük lönni. Mértük is a távolságot, hétezer és pár száz méter, ilyen számadatakra emlékszem.

(Tartalékos tisztnek, „kiskatonák” egész sorával beszélünk ezekről a napokról. Emlékeik pontosan egybevágnak mindazzal, ami az itt idézett hangosfilmre vett interjúban hangzott el.)

A csendőrök elvonulnak

Koszorús ezredes:

— Miután a csapataimat megtekintettem, és a parancsnokokkal beszéltem, reggel 7 órakor tisztí járórt küldtem Baky Lászlóhoz. Értésére adtam, hogy a Legfelsőbb Parancs általa történő végrehajtásának kikényszerítésére az I. páncélos hadosztály csapataival itt állók, a átruházott hatáskörömben újlag elrendeltem Bakynak, hogy 24 órán belül a „csendőrzászlóaljait” ürítse ki Budapestet. Néhány perccel 9 óra előtt Baky azt mondta a járőrparancsnokomnak, hogy jelentheti: csendőrelveit kifog vonulni Budapestről.

(Koszorús ezredes feltehetően nem tudott arról, hogy az éj folyamán Lázár altábornagy testőre is végrehajtottak egy gyors akció: a vidéki csendőrcsapatok legjobb parancsnokait elűzték a városba, és arra kényszerítették, hogy telefonon adjanak parancsot csapataiknak a főváros elhagyására. De ezzel Baky nyilván nem sokat tudott, ha nem fenyegetik Koszorús páncélosai.)

— Július 7-én Baky megkezdte Budapest kiürítését. Így látszik: a megszálló német vezetés tanácsosabbnak vélte így határozni. 8-án délig a kiürítés megtörtént, amiről meggyőződve 9-én bevonultam csapataimmal a helyőrségbe. A kormányzósnak pedig jelentettem a parancs végrehajtását.

— Ezredes úr, volt értelme?

— Három és fél hónappal kitoldott a nyilas hatalomátvételt. Sikertől érvényét veszti a deportálás tilalmának. Háromszázezer ember megmenekült a haláltáborból. Október 15-e után már nem deportálhatták őket úgy, ahogyan az július elején történt volna.

— Így is sok ezren pusztultak el.

— Ez tény. Szörnyű és jóvátehetetlen. De ha Eichmannnak, Bakycék-nak sikerül a júlisti deportálás, a többszöröse pusztul el.

— Ez tény. Szörnyű és jóvátehetően. De ha Eichmannnak, Bakyjéknak sikerül a júliusi deportálás, többszöröse pusztul el.

(Egyébként is: Koszorús Ferenc a július mentésben illetékes, és nem az október utáni pusztításban.)

★

— 1944. október 15-e, a nyilas hatalomátvétel eseményeiben szó sem esik az 1. páncélos hadosztályról, Koszorús ezredestől sem. Önök hol voltak?

— A hadosztályt, amelynek időközben a parancsnoka lettem, német követelésre augusztus 2-án a frontra vezényelték. A parancsot a vezérkar főnökétől kaptam. Fölmentem a kormányzóságra. Mondtam: katonaként a parancsot nem tagadhatom meg, de ha hadosztályom innen elvonul, a náciük azt tehetik majd, amit akarnak. Lázár altábornagy... megnyugtattott azzal, hogy hamarosan felhozzák a szegedi 9. honvédszázados ezredet, a kormányzó „házi ezredét”. En aggályoskodtam ugyan, de nem volt mit tennem.

A szegedi ezred történetét az ezredparancsnokokkal készült interjúból ismerjük. De hát az már másik történet. Amint hogy másik történet az a Gestapo-akció, amelynek egyik célpontja Kálló Zoltán tábori ezredes volt, a másik pedig Koszorús Ferenc ezredes. Kállót meggyilkolták, Koszorús elrejtőzött.

Végül Németországban éri meg a háború végét, és soha többé nem tér haza. Am ez is egy másik történet. Vagy mégis inkább ez a sok-sok apróbb-nagyobb történet — láncként egymáshoz kapcsolódva — végső soron egységbe kovácsolódik?

2 X

1982. DECEMBER 24.

Az 1. tábori pc. ho. szerepe a budapesti zsidók megmenekülésében

Hatvan, Aszód, Páty, Tök, Zsámbék, Esztergom területén helyezték el, szinte dugva a németektől, nehogy a felállítás alatt álló páncélos alakulatokba kényszerítsék. E hadosztály parancsnoka, vitéz Horváth Ferenc altábornagy 1944 kora tavaszán más beosztást kapott. A feltöltést az I. Páncélos Hadtest vezérkari főnöke, Koszorús Ferenc vk. ezredes vezette. A Pc. hadtest akkori parancsnoka, vitéz Major Jenő altábornagy, mint páncélos felügyelő a harctéren szemlét tartott. Így a vezetés szálai Koszorús Ferenc vk. ezredesnél futottak össze a Baky-féle puccskísérllet idején.

1944. július 2-án Koszorús Ferenc Budapesten a Testőrség parancsnokától értesült a nyilas részről folyó előkészületekről. Azonnal javaslatot tett az 1. tábori Pc. ho. alakulatainak Budapestre történő felrendelésére, amelyet a Kormányzó jóváhagyott. Július 3-án Koszorús vk. ezredes tájékozódott a budapesti német alakulatok és a Baky-féle „csendőrség” elhelyezési körleteiben, értékes személyes benyomásokat szerezve a lehetőségekről. Aznap este Esztergom táborban tiszti-gyűlést tartott, tájékoztatást adott a budapesti helyzetéről és a készülő puccsról, majd kiadta részletes intézkedését Budapest körülfárására. Július 5-én a Kormányzó fogadta Koszorúst Lázár altábornagy testőrparancsnok jelenlétében és közölte, hogy Bakyék a puccsot másnapra tervezik. Parancsot adott a testőrség, a budapesti helyőrség, valamint Koszorús vk. ezredesnek a puccs megakadályozására és a Baky-zászlóaljak Budapestről történő eltávolítására, „ha kell, erőszak árán is”. Baky javasolt letartóztatásához azonban a Kormányzó nem járult hozzá.

Június 6-án 5 óra 30 perckor Koszorús csapatai Óbuda magasságában lezárták Budapest fő bejáratait. 7 órakor egy erős tiszti járőrt küldött Baky Lászlóhoz, akinek ultimátumot adtak át, mely szerint 24 órán belül a Kormányzó parancsára alakulatait vonja ki Budapestről. Amennyiben ez nem történik meg, fegyveres beavatkozásra kerül sor.

A járőr 9 óra után érkezett vissza Óbudára, Koszorús harcálláspontjára és jelentette, hogy ez az ultimátum nagy zavart keltett. Telefonálgatás és szaladgálás következett, de úgy látszik német segítséget nem tudtak szerezni, mert Baky elrendelte alakulatainak 24 órán belül történő elvonulását Budapestről. Ezek a fegyveres alakulatok július 7-én délig a fővárost elhagyták.

Meg kell még említeni, hogy Magyarország német csapatok által történt megszállásáig, 1944 március 19-ig a magyar zsidóság élete Magyarországon biztonságban volt. Ugyanakkor már a háború előestéjén és a háború alatt a Hitler által megszállt és a nácizmushoz hű országokban Hitler első intésére végrehajtották a zsidók gettózását és német haláltáborokba való deportálását. E tekintetben – az említett időpontig – egyedül Magyarország volt kivétel, amely megtagadta Hitler ezirányú ismételt és egyre fenyegetőbb követelését. 1943 márciusában a Kormányzó Klessheim-i „látogatása” alkalmával Hitler durva hangon megismételte követelését. Végre Magyarországon is „rendezni” kell a zsidókérdést. Sztójay kormánya – német megszállás után – május és június hónapokban a zsidók deportálását ugyan megkezdte a németek utasításai szerint, de csak vonatva és főleg a vidéki városokból. A Budapesten tömörülő zsidóság deportálását a Kormányzó meg tudta akadályozni.

Ezért vallhatta a Nürnbergi perben 1948 márciusban D. Kasztner Rudolf, magyarországi cionista vezető, hogy a háború alatt Magyarország volt a közép-európai zsidóság asyiluma. Am nyilas részről nem jó szemmel nézték a zsidóság kimelését. (A hírek szerint) a budapesti zsidók deportálását Baky László belügyi államtitkár puccsszerűen készítette elő...

Baky László alsóbb német szervekkel összejártsva pártalakulatokat szervezett „csendőrség” címen, illetve annak „megerősítésére”. Ezeket vidékről Budapestre szállíttatta. Több ezer főre menő, több zászlóaljat képező fegyveres alakulatról volt szó. Fegyverzetük kézi lőfegyverekből állt, német géppisztolyuk bőven volt, de nehézfegyverzetből zászlóaljanként csak 1-2 géppuskával rendelkeztek. Tisztikarukban pár hivatásos csendőrtiszten kívül főleg tartalékosok voltak.

A puccskísérllet megakadályozására többek között az 1. tábori pc. hadosztály Budapest környékén elhelyezett csapatait karhatalmi célra a Kormányzó idejében Budapesten összpontosította. Ez a hadosztály 1943. március végén került haza a doni katasztrófa után. Roncsait

A History of the Past: 'Life Reeked with Joy'

Anders Henriksson

Anders Henriksson is a research analyst for the Department of Defense at Fort Bragg, North Carolina. He received his BA (1971) from the University of Rochester, his MA (1972) and his PhD (1978) from the University of Toronto. He is the author of The Tsar's Loyal Germans: The Riga German Community, Social Change and the Nationality Question, 1855-1905 (1983).

"History," declared Henry Ford, "is bunk." And yet, to paraphrase George Santayana, those who forget history and the English language are condemned to mangle them. Historian Anders Henriksson, a five-year veteran of the university classroom, has faithfully recorded, from papers submitted by freshmen at McMaster University and the university of Alberta, his students' more striking insights into European history from the Middle Ages to the present. Possibly as an act of vengeance, Professor Henriksson has now assembled these individual fragments into a chronological narrative which we present here.

History, as we know, is always bias, because human beings have to be studied by other human beings, not by independent observers of another species.

During the Middle Ages, everybody was middle aged. Church and state were co-operative. Middle Evil society was made up of monks, lords, and surfs. It is unfortunate that we do not have a medieval European laid out on a table before us, ready for dissection. After a revival of infantile commerce slowly crept into Europe, merchants appeared. Some were sitters and some were drifters. They roamed from town to town exposing themselves and organized big fairies in the countryside. Medieval people were violent. Murder during this period was nothing. Everybody killed someone. England fought numerous for land in France and ended up wining and losing. The Crusades were a series of military expaditions made by Christians seeking to free the holy land (the "Home Town" of Christ) from the Is-lams.

In the 1400 hundreds most Englishmen were perpendicular. A class of yeowls arose. Finally, Europe caught the Black Death. The bubonic plague is a social disease in the sense that it can be transmitted by intercourse and other etceteras. It was spread from port to

port by inflected rats. Victims of the Black Death grew boobs on their necks. The plague also helped the emergance of the English language as the national language of England, France and Italy.

The Middle Ages slimpared to a halt. The renasence bolted in from the blue. Life reeked with joy. Italy became robust, and more individuals felt the value of their human beings. Italy, of course, was much closer to the rest of the world, thanks to nothern Europe. Man was determined to civilise himself and his brothers, even if heads had to roll! It became sheik to be educated. Art was on a more associated level. Europe was full of incredible churches with great art bulging out their doors. Renaissance merchants were beautiful and almost lifelike.

The Reformation happened when German nobles resented the idea that tithes were going to Papal France or the Pope thus enriching Catholic coiffures. Traditions had become oppressive so they too were crushed in the wake of man's quest for resurrection above the not-just-social beast he had become. An angry Martin Luther nailed 95 theocrats to a church door. Theologically, Luthar

was into reorientation mutation. Calvinism was the most convenient religion since the days of the ancients. Anabaptist services tended to be migratory. The Popes, of course, were usually Catholic. Monks went right on seeing themselves as worms. The last Jesuit priest died in the 19th century.

After the reformation were wars both foreign and infernal. If the Spanish could gain the Netherlands they would have a stronghold throughout northern Europe which would include their possessions in Italy, Burgundy, central Europe and India thus surrounding France. The German Emperor's lower passage was blocked by the French for years and years.

Louis XIV became King of the Sun. He gave the people food and artillery. If he didn't like someone, he sent them to the gallows to row for the rest of their lives. Vauban was the royal minister of flirtation. In Russia the 17th century was known as the time of the bounding of the serfs. Russian nobles wore clothes only to humour Peter the Great. Peter filled his government with accidental people and built a new capital near the European boarder. Orthodox priests became government antennae.

The enlightenment was a reasonable time. Voltaire wrote a book called *Candy* that got him into trouble with Frederick the Great. Philosophers were unknown yet, and the fundamental stake was one of religious toleration slightly confused with defeatism. France was in a very serious state. Taxation was a great drain on the state budget. The French revolution was accomplished before it happened. The revolution evolved through monarchical, republican and totalitarian phases until it catapulted into Napoleonic. Napoleon was ill with bladder problems and was very tense and unrestrained.

History, a record of things left behind by past generations, started in 1815. Throughout the comparatively radical years 1815-1870 the western European continent was undergoing a rampant period of economic modification. Industrialization was precipitating in England. Problems were so complicated that in Paris, out of a city population of one million people, two million able bodies were on the loose.

Great Britain, the USA and other European countries had democratic leanings. The middle class was tired and needed a rest. The old order could see the lid holding down new ideas beginning to shake. Among the goals of the chartists were universal suffrage and an annual parliament. Voting was to be done by ballot.

A new time zone of national unification roared over the horizon. Founder of the new Italy was Cavour, an intelli-

gent Sardinian from the north. Nationalism aided Italy because nationalism is the growth of an army. We can see that nationalism succeeded for Italy because of France's big army. Napoleon III-IV mounted the French throne. One thinks of Napoleon III as a live extension of the late, but great, Napoleon. Here too was the new Germany: loud, bold, vulgar and full of reality.

Culture fomented from Europe's tip to its top. Richard Strauss, who was violent but methodical like his wife made him, plunged into vicious and perverse plays. Dramatized were adventures in seduction and abortion. Music recked with reality. Wagner was master of music, and people did not forget his contribution. When he died they labeled his seat "historical." Other countries had their own artists. France had Chekhov.

World War I broke out around 1912-1914. Germany was on one side of France and Russia was on the other. At war people get killed, and then they aren't people any more, but friends. Peace was proclaimed at Versailles, which was attended by George Lloyd, Primal Minister of England. President Wilson arrived with 14 pointers. In 1937 Lenin revolted Russia. Communism raged among the peasants, and the civil war "team colours" were red and white.

Germany was displaced after WWI. This gave rise to Hitler. Germany was morbidly overexcited and unbalanced. Berlin became the decadent capital, where all forms of sexual deprivations were practised. A huge anti-semantic movement arose. Attractive slogans like "death to all Jews" were used by governmental groups. Hitler remilitarized the Rhineland over a squirmish between Germany and France. The appeasers were blinded by the great red of the Soviets. Mussolini rested his foundations on eight million bayonets and invaded Ethiopia. Germany invaded Poland, France invaded Belgium, and Russia invaded everybody. War screeched to an end when a nuclear explosion was dropped on Hiroshima. A whole generation had been wiped out in two world wars, and their forlorn families were left to pick up the pieces.

According to Fromm, individuation began historically in medieval times. This was a period of small childhood. There is increasing experience as adolescence experiences its life development. The last stage is us.

The historian looks backward. In the end he also believes backward.

—Nietzsche

a galántai kirakodás körében volt

M E G J E G Y Z É S

Koszorus honv. ezredesnek az u. n. "Csendőrpuccs"ban való szerepéről.

Koszorus honvéd ezredes cselekedeteinek kiértékelésénél meg lehet állapítani, illetve fel lehet tételteni a következőket:

1. Koszorus állítólag végigjárta a "Baky-féle csendőrzászlóalj" elhelyezési körleteit anélkül, hogy egyetlen körlet helyét, egyetlen csendőrtiszt vagy csendőr-tiszthelyettes nevét megemlítette volna. Ekkor három csendőr-zászlóalj volt a fővárosba vezényelve: a./ a galántai, mely kirakodás alatt állt; b./ az ungvári; és c./ a nagyváraditanzászlóalj, melyet Muraközéből gyorsvonattal vittek fel. Ez utóbbi, valamint 12 - 15 önálló csendőr tanszákad parancsnokát /: kb. 25 tiszt :/ egyik délelőtt váratlanul felvitték a Várba, hol az államfő Faraghó csendőrfelügyelő jelenlétében - mint kormányzóhi csendőrtiszteket - bizalmasan tájékoztatta a helyzetről. Az ott elhangzottak egy részét a Csendőrség Története is tárgyalta. Koszorus a kormányzói csendőralakulatok szerepét meg se említette.

2. Koszorusnak nem volt oka félni attól, hogy a galántai cső. zlj. puccsot készít elő, mert az egység teljes lőszerkészlete a légitámadás következtében megsemmisült. A páncélos hadosztály lövegeinek a galántainak elvonulási útvonalán való felállítása így csupán a csendőrség megalázását szolgálta.

3. Ha Baky valóban puccsot készített volna elő, a Koszorus-féle tiszti küldöttség könnyen letartóztathatta volna s a honvédbíróság az ügyet tisztázhatta volna. Ennek szükségességét könnyű lett volna a kormányzóval elismertetni. Ez esetben Baky bizonyíthatná volna a vádatlanságát, vagy büntetésait megnevezve feltárta volna terveiket.

4. Felvetődhet még az a kérdés is, vajjon ki értesítette az angol hadvezetőséget a galántai csendőr-zászlóaljnak a fővárosba való felrendeléséről, a kirakodás helyéről és idejéről, ami most már meg nem állapítható? Tartatlan egyén életébe került?

5. Koszorus önként jelentkezett a "csendőrpuccs" fegyveres leverésére. Ennek többféle magyarázata lehet: a./ a Kormányzó iránti hűsége; b./ a zsidósággal való kapcsolata; c./ a csendőrség gyűlölete; d./ a német vaskeresztes ezredes szovjet győzelemre számítva egyéni érdemeket akart szerezni magának.

6. Bokor cikke szerint 1944-ben a német GESTAPO "akciót indított" Koszorus ezredes ellen. A cikkíró elfelejtette azonban hozzátenni, mivel érdemelte ki a német vaskeresztes tiszt a GESTAPO irányu érdeklődéséért? Mivelért Koszorus "elrejtőzött" illetve bujkálni kényszerült?

A "csendőrpuccs" lényegét Baky államtitkár népbírósági tárgyalásának irataiból valószínűleg teljesen tisztázni lehetne.

⊕ Szamu

June 20, 83

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETEBUDAPEST I., ÜRI UTCA 51-53
TEL.: 160-098*, 160-108, 160-208

Kedves László!

Nagyon népen öröngyűz kedves leveledet, nagyon jó volt. Így néz
szí, hogy pulis 30-án utrom, s aug 1-étől 30-ig Bostonban lenek az egyetemen
nyelvtanfolyamon, aztán két hét New York, majd Washington. November végén megyek át
Stanfordba. Éjszakra még nem tudom, hogy háziapítást tudom-e hozni. Szó
biztos van. Remélem, a te utasodtól elől elhívni a családod, bár én
őpen nem lenek itt. Hőzi emberek önmaguk velem ha felhívni majd a
telefonnal. Sikertelt a lakásunkat elkerülni, s máris a nyáron lakunk.
(Címünk: 1025. Budapest, I. kerület. Battyány u 3. VI. em. 32. T: 388-644).

A röngyngyőre magyereket két lefed elvderlő röngy: Bajcsy-Zsilinsky
35- lenek it röngye Mikyás kerület és Kardos T. his W. a ugyanah övda. Ha
postázás it az Intézetben.

Légy jó öngyű! Szeretettel gondoltam rá; add át üdvölkötem
kedves feljegyzés és a családodnak.

his!

Bida P.

41: M ittemi üsch pöt vammud. Götas mapita e dinstest'iojait,
o a mult kätän meqvett oz äntezeli vtejor is. Laci Betulen vau f' hönqora.
Anon süvög-tarog. Mh kiska mast jö mevetken" vau, xät dalyozis.
Cs inčpöž a 3. rötetet. (ö = rötet "bedinrai mezentöre). - üidörlettedet
temiretsen simmel rebik.

V.P.

CENTRE DE RECHERCHES DE LA

RENAISSANCE

1118 BUDAPEST XI., MÉNESI ÚT 11-13.

Budapest, le 20 décembre 1983

Cher/e/ Collègue,

Fidèlement à nos traditions, j'aimerais vous informer des événements survenus dans la vie de notre Centre au cours de l'année qui se termine. L'édifice qui abrite notre Institut a été reconstruit cette année, ce qui a considérablement relenti le cours habituel de nos activités.

Cela explique, entre autres, que nous n'avons pu sortir que deux publications: l'édition fac-similé du plus ancien livre de cantiques protestant connu en Hongrie /Huszár Gál; Isteni dicséreték és psalmusok, 1560 - Cantiques et psalmes, 1560/, dans la collection de la Bibliotheca Hungarica Antiqua; l'édition comporte une étude de M. Gedeon Borsa. L'autre publication est celle de la Defensio Francisci Davidis, 1582, dans la collection de la Bibliotheca Unitariorum, parue par les soins de Robert Dán, avec une étude préliminaire de Mihály Balázs. Comme nous l'avons signalé l'an dernier, cette collection doit le jour, à la Fondation de la Bibliotheca Unitariorum; la présentation du premier volume sera organisée à Budapest, au mois de janvier, en présence du professeur Jan van Goudoever, président de la Fondation.

Nous avons organisé au printemps /entre le 6 et le 10 avril/, à Veszprém, en collaboration avec le Wolfenbütteler Arbeitskreis für Renaissanceforschung et l'Internationaler Arbeitskreis für deutsche Barockliteratur, un colloque sur les Spätrenaissance - Manierismus - Frühbarock, où nous avons pu entendre les conférences de MM. Martin Bircher /Wolfenbüttel/, István Bitskey /Debrecen/, Gedeon Borsa /Budapest/, August Buck /Marburg/, Heinz Entner /Berlin/, Tibor Fabinyi /Szeged/, Leonard Forster /Cambridge/, Tibor Klaniczay /Budapest/, Zoran Kravar /Zagreb/, Hans-H. Krummacher /Mainz/, Pavao Pavličić /Zagreb/, Paul Raabe /Wolfenbüttel/, György Endre Szőnyi /Szeged/, Andor Tarnai /Budapest/, Claus Uhlig /Marburg/, András Vizkelety /Budapest/, Ferenc Zemplényi /Budapest/. Les conférences seront publiées dans un numéro spécial de l'Acta Literaria de l'Académie Hongroise des Sciences, en 1984. A l'issue de ces discussions réussies nous étions convenus, sur la proposition de M. Paul Raabe, directeur de la Herzog August Bibliothek de Wolfenbüttel, d'organiser en commun un nouveau colloque à Wolfenbüttel, au printemps de 1985, sur Les problèmes de la culture européenne vers 1600.

En dehors de nos séances mensuelles habituelles, nous avons organisé, au mois de mai, à Szeged, notre colloque annuel. Une partie des conférences a traité de l'humanisme hongrois, l'autre des différentes questions de la littérature hongroise ou de langue latine au XVIe siècle.

En ce qui concerne les quatre volumes du manuel de la Renaissance préparé sous l'égide de AILC, le premier volume, ayant passé par toutes les opérations de rédaction et par un dernier contrôle des auteurs, a été présenté à l'éditeur. En même temps a commencé la préparation des trois volumes suivants, les travaux étant répartis, selon le projet initial, parmi les trois instituteurs dirigeants, le second volume relevant de la responsabilité du Centre d'Études Supérieures de la Renaissance de Tours /M. Stegmann/, le troisième de celle du Département Français de l'Université McGill de Montréal /Mme Kushner/, et le quatrième de celle du Centre de Budapest. Le plan de ce dernier vient d'être remanié, ayant été présenté par M. Klaniczay à Turin, au mois d'octobre, au colloque international sur le maniérisme, organisé par Mme Daniela Dalla Valle. La discussion du plan continue, les travaux reprendront en 1984.

Nous avons avancé le travail de l'édition de la correspondance d'André Dudith, que nous préparons en collaboration avec l'Académie Polonaise des Sciences, dans la collection de la Bibliotheca Scriptorum Medii Recentisque Aevorum. Le professeur Lech Szczucki a passé cet automne une semaine à Budapest, pour discuter les problèmes des deux premiers volumes dont la préparation s'achève bientôt.

Parmi les collaborateurs de notre Centre, M. Iván Horváth est allé à Paris, au mois de décembre, invité par le Centre de Poétique Comparée, dont les responsables ont écouté son compte-rendu des résultats qu'il avait obtenus dans l'analyse par ordinateur des poésies hongroises du XVIe siècle. Il a remis un spécimen de ce travail à ses collègues français.

Les travaux de reconstructions de l'édifice qui nous héberge ne nous ont guère permis cette année de recevoir des visiteurs. Une exception a été le séjour de M. László Lukács, collaborateur de l'Institut Historique de la Compagnie de Jésus à Rome, qui nous a parlé de l'activité des Jésuites hongrois au XVIe siècle, et des autres recherches qui se poursuivent dans son Institut.

En vous remerciant de l'intérêt bienveillant que vous accordez à notre travail, permettez-moi, cher Collègue, de vous souhaiter une excellente nouvelle année riche en succès.

*Id. szeretettel kívánom
mindnyájatoknak.
November levelenél
meghaptad?*

Tibor Klaniczay
/ Tibor Klaniczay /

DR. FÜGEDI ERIK

1011 BUDAPEST I.,

CORVIN TÉR 6.

TELEFON: 389-865

Budapest, 1983. január 21.

Mélyen tisztelt Hölgyeink és Uraink,

nagyon resteljük magunkat, hogy sem a tavalyi encyclikára, sem az ideire eddig nem válaszoltunk. 1982 nem volt kifejezetten szerencsés esztendő, meg hát a korral együtt a dolgozók lustasága is arányosan növekszik.

Először is a tavaly küldött első báli fényképhez szeretnénk gratulálni. Meg kellene magyarázni azoknak a szegény yankee-knek, akik kénytelenek az angol nyelvvel kijönni, mit jelent ez a régi magyar közmondás: "Nézd meg az anyját, vedd el a lányát". /Papákról, as usually nincs szó ebben az esetben, Lacikám/.

Nagy örömmel vettük tudomásul, hogy - ha élünk és Isten is úgy akarja - ebben az esztendőben legalább a Családfőt személyesen üdvözölhetjük Budapesten. Majd Leányfalun tartunk egy nagy népi palávert. - Addigra remélhetőleg a tanulmány sorsa is eldőlt. A Vigilia-nál ui. nagyarányu változások zajlottak le, meghalt a főszerkesztő és ez alkalmat adott az egész granitura kicserélésére. Legnagyobb meglepetésemre az új szerkesztőség nem vállal történeti cikkeket. Jó vicc, mi? Bekopogtattam a Theologia c. folyóirathoz is, ugyanigy jártam, most az Irodalomtörténeti Közleményeknél tartok és reménykedem. Talán annyit hozzátennék ehhez, hogy hosszú évek óta folynak a tárgyalások egy egyháztörténeti albizottság megalakításáról /ezt Makkai "aci szabotálta és szabotálja el/, az egyháziak is folyton nyüzsögnek, néha még az én időmet is lopják vele, aztán marad a tört vér, fekete folt.

Hogy rövid beszámolót tarsak az elmúlt évről, azzal kell kezdenem, hogy minden viszonylag jól indult, aztán fokozatosan romlott. Az amerikai út elmaradása nem játszott szerepet ebben a crescendoban, mert sohasem számoltunk vele egészen komolyan, a ház névleges ura pedig azt sem tudta eldönteni, hogy nagyon akar-e menni vagy sem. Az egyetlen előny Krisztinát érte volna, mert megtanult volna angolul. A tető-

pontot szeptember közepén sikerült elérnünk, amikor a leányzó élete legnagyobb rohamát abszolválta. Respirációs gépre kellett kapcsolni, mert nem ment a bolt. Utána beutálták a soproni gyermekszanatóriumba, ahol megállapították, hogy házi porra, ill. atkára /house dust mite/ allergiás és belenyomtak egy sorozat deszenzibilizáló vaccinát. Nem merjük kimondani, hogy segít, de tény, hogy négy hónapja szinte teljesen tünetmentes. Jó hecc volt.

Azóta minden csendes, a tél úgy látszik az idén elmarad, se hó, se hideg. Az egész ország azon elmélkedik, hogy megisszuk-e a levét a tavasszal vagy sem, annyit beszélünk az időjárásról mint a viktoriánus Angliában volt szokás.

Abban a reményben, hogy legalább Lacit látjuk az idén nyáron, minden jót, elsősorban erőt, egészséget kívánva ölelünk Benneteket rakásra

Edina és Erika

Édes Laci, Éva és Mindnyájan!

Örömmel irhatom, hogy minden óramű pontossággal kiszámítva, remekül működik. Mult héten pénteken megvettem a repülőjegyemet, mivel a légitársaságtól telefonáltak, hogy OK a 20-i prágai gépre a hely, s ha akarom mehetek is befizetni. Mivel a határidő ugysis közeledett, hát elmentem, s most már minden a kezemben van.

Végül tehát, mint már eddig is irtam:

Indulok 09 May 9⁴⁰-kor Budapestről,
10⁴⁵-kor érkezem Prágába,
13²⁰-kor indul a nagy gép Prágából
18¹⁰-kor érck. New York-ba

Vissza: 20 June 20¹⁰-kor ind. New York-ból,
21 June 10²⁰-kor érck. Prága
" 12⁴⁰-kor ind. tovább Prágából
13⁵⁰-kor érkezem Bp-re.

Ez a pontos program, amihez kötnöm kell magamat, egyébként a tiétek vagyok, teljes mértékben hozzátok igazodom. Nagyon aranyosak vagytok, hogy olyan sok mindennel el akartok halmozni, hogy üres bőröndöt javasoltok vinni, dehát igazán nem ez a legfőbb céloom, inkább Nektek szeretnék örülni, együtt eltölteni azt a pár hetet, amit megendett az élet. Ha olyan idő van körülbelül, mint itt nálunk, akkor bizony ilyet is olyat is kell magammal vinni, mert itt előfordul májusban néha februári hideg is, és kánikula is. 1-1 váltást mihtenképpen viszek mindenféle szezonra való cuccból. De azért várom a javalatosokat, s remélem, hogy jó idő lesz. Nagyon sok rosszat hallottunk az amerikai kontinensen duló téli itéletidőről, reméljük a nyáron kárpótol benneteket egy kis jó idővel.

Nagyon remélem, hogy az amerikai vámosok pirospaprika témában elnézőek lesznek, esetleg meg sem néznek?...! Semmi más rizikós dolgot nem viszek magammal, s Kanadába speciel minden további nélkül beengedik a paprikát. Csipős legyen vagy csemege?/azaz édes jellegű?/ Mindkettő? Azt hiszem az lesz a legjobb. Ha nem jön esetleg erre időben válasz tőletek, akkor ilyet is és olyat is viszek, jó?

Az utazástól egyelőre nem félek, s elég jól birom, esetleg miután megérkezem, másnap fogok egy kicsit sokat tanulni. Biztosan nem egyedüli utas leszek innét Magyarországról, s el fogok igazodni, ha muszáj. Az angol tanulás igencsak döcög, egy héten egyszer tudok csak időt szakítani, hogy rendesen foglalkozzam vele, de meg is látszik, amit ma megtanulok, holnap elfejtem. Borzasztó!, hogy ennyire öregszem már?

Jutkát nagyon régen láttam már, de azért megismerem, Judith mama mutatott a mult nyáron róluk fényképet is, ő viszont engem aligha, így küldök egy fényképet, kérlek továbbítsd Neki, mivel címét sajnos nem tudom. Körülbelül így nézek ki, talán kicsit kosszabb a hajam, de a fazonja ilyen. Majd megirom azt is, hogy valószínűség szerint milyen ruha lesz rajtam. És előre is nagyon köszönöm, ha várni fog Jutka, vagy a férje a reptéren.

Egyébként hogy vagytok? Remélem senki sem beteg!

Itt nálunk kiadós influenzajárvány van, szerencsére eddig minket még elkerült, de még nincs vége.

Anyuék jól vannak, Julia néni is, kicsit túlfársztja magát a tanítással, mert ugye mindig vannak tanítványai, talán Gizi néni állapota a legrosszabb, mert sokat kinlódik az emésztésével, s ez kedvetlenné teszi, s az már fél betegség egymagában is.

Édes Lacikám, sajnálom, hogy semmi mást nem kértek, mint a paprikát, hát - Te tudod! Én boldogan bármit vinnék, 20 kg-ig, természetesen.

Most azt hiszem legjobb lesz, ha elbucsuzom, ha lesz valami fontos még irok ehben a hónapban.

S lassan már számolni fogom a napokat, s nagyon kíváncsi vagyok Rátok!

Egész családdal együtt millőszor csókollak:

III. 14. Lacikám, sajnos a foto nem készült még el, majd a legközelebbiben küldöm.

Mákor két hónapra már ott lenni!

Milió szerető!

Eva